

4-5

KARYS

Lietuvos
 Nacionalinė
 M. Mažvydo
 Biblioteka

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ!

KENT BROS

PAINTS & WALLPAPER

Galite gauti dažų šių firmų:

Dutch Boy, Benjamin Moore, Pittsburgh, International Marine.
Dažai išmaišomi vietoje!

Didelis pasirinkimas popieriaus sienoms (tapetų) šių firmų:

Katzenbach & Warren, W. H. Lloyd Thibaut, Mastercraft, Lenox, Straham, Arterraft, Varlar, Wall Trend, Sanitas, Walltex.**397 PLANDOME RD. MANHASSET, L. I., N. Y.**
Tel. Manhasset 7-2548

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ!

LOMBARDI BROTHERSHARDWARE — DEVOE PAINTS
HOUSEWARE

Devoe dažai ir visokie namų reikmenys.

431 PLANDOME RD. MANHASSET, L. I., N. Y.
Tel. Manhasset 7-0174**ELENA IR JONAS BLAŽONIAI**

JAUKUS LIETUVISKAS RESTORANAS

Geriausia užėga vietos lietuviams.

Cia galima gauti visu geriausių rūšių gėrimų, alaus ir užkandžių, normaliomis kainomis.

Salia yra erdvi patalpa susirinkimams, šeimyniniams pobūviams ir kitiems parengimams.

Malonus lietuvių patarnavimas.

Great Neck, Middle Neck Rd. 744ŠV. VELYKŲ PROGA NUOŠIRDZIAI SVEIKINU
SPARCIAI TOBULĖJANTI MŪSŲ K A R Ĳ !**ALEKSANDRAS VASILIAUSKAS**

DARŽŲ RANGOVAS

Maple Street, 102,

Great Neck, L. I., N. Y.

Lietuvių Radijo Draugijos

PROGRAMOS

J. P. GINKUS, Direktorius

SESTADIENIAIS 2 VAL. POPIET. —:— WWRL 1600 kc

GYVUOJA PER 15 METŲ

Oro bangomis transliuojami įvairūs visuomenės pranešimai, naujienos, muzika (vietinės žinios, parengimai: koncertai, šokiai, ir t.t. Vestuvės, puotos, liūdni pranešimai)

495 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y.

Tel. EVergreen 4-7142

J. P. GINKUS
DirektoriusAD. JEZAVITAS
Muzikos Dir.V. UBAREVICIUS
Pranešimų Dir.Visiems savo klientams ir pažįstamiems
linki linksmų Velykų švenčių**J. M. SERVICE STATION**

SUNOCO PRODUCTS

SAV. JONAS MERKEVIČIUS (JOHN MARKS)

Taisomi motorai ir atliekami automobilių tepimai.

Malonus patarnavimas

Darbas atliekamas sąžiningai, greitai, gerai ir pigiau
negu kitur.**106 STEAMBOAT ROAD**
Cor. Wood Rd. **GREAT NECK, L. I., N. Y.**
Tel. Great Neck 2-2908Lietuviška maisto produktų krautuvė sveikina visus savo
klientus ir draugus VELYKŲ ŠVENČIŲ PROGA!**BERNATOVICH BROS.**

GROCERIES and MEATS

811 Northern Boulevard

Tel. Great Neck 2-5944 J **MANHASSET, L. I., N. Y.**

Telefonas: EV 7-7411

KLEEN KOL COAL CO.

LISAUSKO ANGLIŲ KOMP.

Anglys, Coke ir Aliejus

496 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.

Gyvenimo vieta

65-43 GRAND AVE. MASPETH, N. Y.

Tel. TWining 4-8087

KLAUSYKIT RADIJO!

KIEKVIENĄ SEŠTADIENĮ 11 VALANDĄ RYTO

Telef. EVergreen 7-1423

KUMPIKASpigiai ir greitai pataiso elektros motorus, skalbiamąsias mašinas,
valytojus ir ventiliatorius.

Darbas sąžiningas, kainos pigios.

Kreiptis 105 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.

NAUJA MODERNI LIETUVISKA

VYRIŠKŲ RŪBŲ KRAUTUVĖPaltai ir kostiumai parduodami ir siuvami pagal Jūsų užsakymą.
Skrybėlės, megztukai, viršutiniai ir apatiniai baltiniai,
kojinės, pirštinės ir kt.Visų dalykų didelis pasirinkimas. —
NUOLAIDOS LIETUVIAMS 10%.**Derby Men's Shop**

SAV. C. SALMONAITIS

2576 YONGE ST. TORONTO

TEL. Hy 9624.

KARYS

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Redaguoja: kpt. Sim. Urbonas, Br. Aušrotas ir St. Butkus.

Vyr. redaktorius kpt. Sim. Urbonas.

Leidžia — leidykla KARYS

Prenumerata: metams 4 dol., pusm.—2,50 dol., atsk. nr. 45c.

Adresas: KARYS, 156 Steamboat Rr., Great Neck, N. Y.

Spaudžia "AMERIKA", 417 Grand St., Brooklyn, N. Y.

Application for 2nd class mailing is pending at
Post Office of Brooklyn, N. Y.

Nr. 4-5 (1263-4)

1951 m. vasario-kovo mėn.

Išleistas 1919 m.

LIETUVA BUS LAISVA

(VASARIO 16-TOSIOS MINTYS)

A. MERKELIS

Už ką, už ką, Dievuliau, ta malonė,
Jog leidai mums sulaukti tos dienos?
O kiek kitų į amžiną kelionę
Nuėjo skurdūs, laukdami anos!...

Maironis

Prieš 33-jus metus Lietuvos sostinėje Vilniuje Vasario 16-toji mūsų tautai tapo brangia diena. Ta atmintiną dieną Lietuvos Taryba, vienintelė lietuvių tautos atstovybė, remdamosi pripažintąja tautų apsisprendimo teise ir 1917 metų rugsėjo 18-23 d. lietuvių Vilniaus konferencijos nutarimu, visam pasauliui paskelbė atstanti nepriklausomą demokratinę Lietuvos valstybę su sostine Vilniuje ir tą valstybę atskirianti nuo visų valstybinių ryšių, kurie kada yra buvę su kitomis tautomis.

Tai buvo drąsus žygis: Lietuva tą dieną buvo paskelbta laisva ir nepriklausoma valstybe. Tai nepaprastas įvykis mūsų tautos gyvenime. Nuo jo mūsų tautoje prasidėjo naujas laikotarpis, turtingas didžiais kūrybiniais laimėjimais.

Vasario 16-toji — įsikūnijimas brangiosios mūsų tautos svajonės, šviesiųjų jos vilčių, didžiųjų jos troškimų.

Vasario 16-toji — didysis laimėjimas pilkųjų mūsų tautos didvyrių, kurie tamsią ir gūdžią priešpaudą naktį narsiai kovėsi su dvigalviu ereliu, kurie ryžtingai ir drąsiai stojo į kovą prieš milžiną caristinę Rusiją, kurių negąsdino nei kalėjimai, nei žiaurių budelių žvėriški siautėjimai, nei, pagaliau, kartuvės; kurie, grandinėmis žvangindami skausmingais veidais, keliavo į Sibirą, ten kentė ir mirė, kad iš jų kapų keltųsi laisva Lietuva.

Vasario 16-toji džiaugsmu nuaidėjo per visą Lietuvą, jos aidas pasiekė ir karo audros iš savo tėvynės Lietuvos išblokštus lietuvius tremtinius. Buvo daug džiaugsmo ir šviesių vilčių. Visi ruošėsi grįžti į pirmuosius laisvės žingsnius žengiančią Lietuvą.

Lietuvai žengti į laisvę, į Vasario 16-tąją buvo nelengva. Slogiosios priešpaudos laikais poetas Maironis ragino mūsų tautą nebėgti nuo kančios, bet kantriai nešti Golgotos keliu tautos kančių kryžių. Juk Golgotos kelias—prisikėlimo kelias naujam gyvenimui. Vargas kietas ir kančia skausminga arba žmogų sužlugdo, arba daro jį dar atsparesnį, dar kietesnį, lyg tą plieną ugnyje užgrūdintą.

Mūsų tautos kelias į laisvę, į nepriklausomą gyvenimą buvo Golgotos kelias. Tad ir tautos prisikėlimas laisvam gyvenimui buvo džiaugsmingas, lyg Velykų varpai.

Daug aukų buvo sudėta laisvei atgauti, betgi kultūrinė ir politinė laisvė, atstatyta nepriklausomos Lietuvos valstybė mūsų tautai daug davė. Laisvė išgelbėjo mūsų tautą nuo pražūties. Juk žmogus be laisvės, anot vaizdingo Vaizganto palyginimo, lyg tas be saulės nuvytęs augalėlis, tinkąs po kojomis pakreikti ir sumindžioti...

Argi ne tokia buvo mūsų tauta slogioje rusų priešpaudoje? Argi ji nevyto, argi ji nedžiuvo, argi jos svetimieji neskriaudė, nemindė? Be laisvės ji vyto ir nyko. Rusai ją rusino, lenkai ją lenkino, o vokiečiai — vokiečino. Ir medžiagiškai ir dvasiškai ji skurdo ir duso. Ji buvo tik etnografinė medžiaga ją pavergusių tautų gyventojams padidinti. Be laisvės, be nepriklausomos valstybės mūsų

sų tauta ilgainiui visiškai būtų sunykus ir iš gyvųjų tarpo dingus, tepalikdama mokslui savo garsią praeitį ir gražią kalbą.

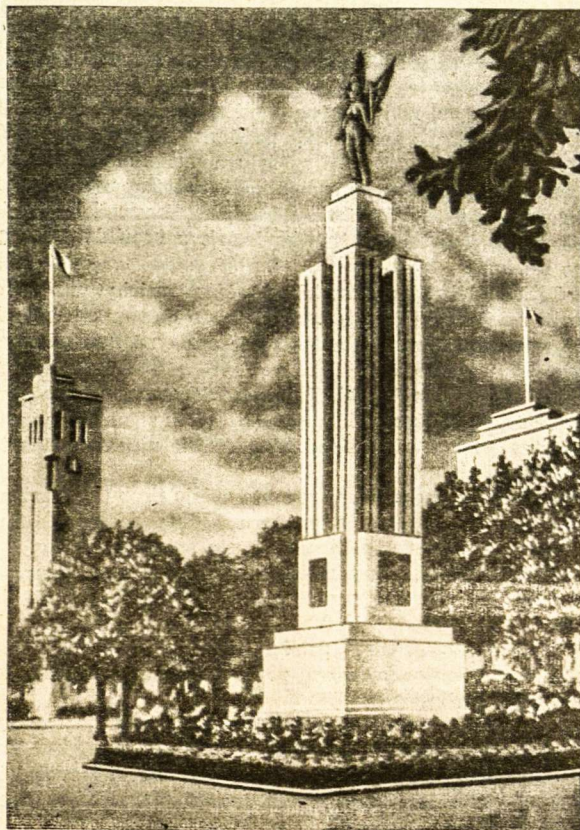
Laisvė, nepriklausomos valstybės atstatymas ne tik išgelbėjo mūsų tautą nuo pražūties, bet ir įgalino ją kurti, susidaryti geresnes gyvenimo sąlygas, kultūrinėmis vertybėmis įsigyti laisvės ir amžinybės teisę. Kas padaryta nepriklausomo gyvenimo metais, amžiais nebūtume pasiekę vergijoje būdami.

Jau vienuoliktą metą, kai Vasario 16 d. mums nebe džiaugsmo, bet didžio ir gilaus susikaupimo šventė. Ją minint, mums skamba nebe Laisvės Varpo dūžiai, bet kankinamos tautos verksmas ir aimanos.

Šiandien, minėdami Vasario 16-tosios šventę, mes džiaugiamės ne laisvėje pasiektais laimėjimais, bet prie savo gyvos laidojamos tautos duobės, lyg tas Šekspyro Hamletas sprendžiamame rūstų likiminį klausimą: "Būt ar nebūt?"

Mūsų tauta savo likiminį klausimą jau išsprendė tada, kai per jos žemę riedėjo prieš tankai, nešdami jai žiaurią vergiją ir mirtį. Tuo sunkiu ir, rodos, jau beviltišku metu mūsų tauta drąsiai pakėlė jai likimo mestą pirštinę ir narsiai stojo į žūtbūtinę likiminę kovą.

Tautos sąmonėje amžių įrašyta išmintis, kad kova ir kraujas yra vienintelės priemonės, kuriomis galima atgauti prarastą lais-

Laisvės paminklas Kaune, Karo Muziejaus sodelyje.

vę. Galima iš tautos laisvę išplėsti, galima tautą pavergti, bet neįmanoma laisvės ilgesio žmonių širdyse sunaikinti ir sužlugdyti tautos pasiryžimo siekti laisvės. Žmonės galima nugalaboti, bet kas įstengs nužudyti tautą, pasiryžusią gyventi ir dėl laisvės kovoti.

Mūsų tauta savo skaudaus likimo kelyje jau daug visko matė, patyrė ir iškentė. Tauta, mylinti laisvę, grindžianti savo gyvenimą teise kūrybinėmis vertybėmis, pakelia jai likimo skirtus smūgius. Ji gali būti perblokuota, bet nesunaikinta. Ji gali būti pavergta, bet nenužudyta. Tokia yra mūsų tauta.

Ji gyva Vytauto Didžiojo karžygiškumu, to Vytauto, kuris apgynė Europą nuo totorių anplūdžio ir keturiems amžiams palaužė vokiečių plieninę galybę Žalgirio laukuose. Ji tvirta baudžiauninkų atsparumu, kuris sunkiausios priespaudos laikais pajėgė išlaikyti gimtąją kalbą ir savo tautinę kultūrą. Joje žėri ryžtas knygnešių, gūdžių vergijos naktį tautai nešusių iš Prūsų šviesos švyturius — laikraščių ir knygų. Joje tebeliepsnoja drąsa savanorių, kurie, išgirdę Tėvynės pagalbos šauksmą, žagrę metė ir griebė šautuvo. Mūsų tautos dvasia Rūpintojėliu Rūpestėliu priygaus kelio rymo, kur, anot poeto Putino, "vargų vargeliai vieni per dienas dūsaudami vaikšto."

Jau vienuoliktąją Vasario 16-tąją rūsčių minčių slėgiami giliai susimąstome apie savosios tautos skaudų likimą. Mes daugiau tylėti nebegalime. Mes garsiai šaukiame visiems:

— Kada Pasaulio Teisingumas ir Sąžinė išgirs mūsų kenčiančios tautos balsą? Kada Teisybės Kalavijas pasieks didįjį tautų budelį? Kada mums bus gražinta laisvė, kuri, kaip saulė, visiems turi šviesti, visus šildyti?

Tačiau mūsų balsas dingsta susirinkimų salėse, retai keliomis eilutėmis tepasiekdamas didžiąją spaudą ar tuos, kurie tariasi savo rankose laiką pasaulinės politikos vairą.

Ir Vasario 16-tąją, susimąstius apie savo tautos likimą, mūsų galvon skverbiasi ir aibė kitokių klausimų:

— Kur mums, be laisvės vystantiems ir nykstantiems, ieškoti vilties ir paguodos? Argi mūsų tautai jau nebėra jokio šviesesnės vilties pragiedrulėlio sulaukti laisvės?

Sunkiomis gyvenimo valandomis, ieškodami savo kančiomis suraminimo, o žygiams jėgų, mes kryptame į praeitį. "Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia", — giedame skausmingomis ir džiaugsmingomis valandomis.

Lietuvos praeitis — nesugriauamas argumentas mūsų tautos teisei į laisvę ir nepriklausomą valstybę. Praeityje Lietuva buvo sukūrusi didžiulę valstybę nuo Baltijos ligi Juodosios jūros. Dėl savo ypatingos geopolitinės padėties, būdama ant didžiojo tautų kelio iš Rytų į Vakarus, Lietuva nuolatinių karų nualinta ir tapus didžiųjų kaimynų grobiu, kelius amžius neteko savo nepriklausomos valstybės. Tačiau ir žiaurioje vergijoje ji įstengė išlaikyti savaimą tautinę kultūrą ir laisvo nepriklausomo gyvenimo siekimus.

Caristinei Rusijos imperijai subyrėjus, lietuvių tauta pati savo jėgomis prisikėlė iš Didžiojo karo griuvėsių laisvam gyvenimui, atstatė savo nepriklausomą valstybę ir apsigynė nuo plėšrių kaimynų.

Ne tik kovomis dėl laisvės ir nepriklausomos valstybės atstatymo, bet taip pat ir nepriklausomybės metu sukurtomis vertybėmis lietuvių tauta įgijo teisę būti laisva, ir niekas jai tos teisės negali nuneigti.

Netolimoje praeityje mūsų tauta dviejų tironų susitarimu neteko laisvės. Mūsų tauta buvo viena iš daugelio tautų, tapusių Antrajame Pasauliniame kare agresorių aukomis. Vienas iš tironų jau sužlugdytas, ir kai kurios pavergtosios tautos atgavo laisvę. Lietuvių tauta dar tarp tų, kurios tebekenčia žiaurią tiraniją, kurios tebežūdomos ir tebeaikinamos. Lietuvių tauta betgi turi lygiai tokias pat teises į laisvę ir nepriklausomą valstybę, kaip ir tos tautos, kurios jau laisvę yra atgavusios ir nepriklausomas valstybes atstčiusias.

Mūsų tautai laisvę ir nepriklausomos valstybės atstatymą garantuoja Atlanto Charta, vėlionies Jungtinių Amerikos Valstybių prezidento Roosevelto paskelbtos keturios didžiosios laisvės, dabartinio Jungtinių Amerikos Valstybių prezidento Trumano dvylika punktų.

LAISVĖ—AUKŠČIAUSIAS

Sav. Kūrėjas J. KARYS

Visos politinės, socialiekonominės ir moralinės doktrinos kuriamos aukštesniesiems žmogaus tikslams siekti. Idealai veja idealus, planai planus lenkia, o nenurama žmogus vis nepatenkintas. Jis leidžiasi neištirtais keliais, dažnai rizikuoja viskuo, ką tik turi, kad rastų ką nors naują, kas jam pačiam palengvintų gyvenimą, ar bent užtikrintų geresnę buitį tiems, kurie ateis po jo. Taip, vienas kitą lenkdami, nustumdami, kartais net sutrypdami, žmonės srovių srovėmis bėga savo gyvenimo keliais prie sekančių etapų, į šviesesnį rytojų, prie aukštesnių tikslų, iki kiekvieną jų galiausiai pasitinka šaltas kapas.

Tačiau niekas taip nežavėjo ir nežavi žmogaus, kaip laisvės idealas. Dar vaiku būdamas jis jau dairosi erdvės ir geidžia valios daryti tai, ką jis nori. O kai subręsta ir tampa asmenybe, žmogus laisvę pasistato aukščiausiu savo tikslu; nes pilnam žmogui nėra jokia paslaptis, jog tik laisvas būdamas, jis tegali mėginti, ir tikisi, visus kitus savo žemiškuosius tikslus atsiekti.

Su kultūros ir civilizacijos pažanga išryškėjo ir žmonių bendro sugyvenimo būtinumas. Virš dviejų milijardų protaujančių individų žemės paviršiuje negali pretenduoti į atskiro jų neribotą laisvę. Tati naujųjų laikų žmogus ypač gerai supranta. Todėl jau ne atskiro žmogaus, bet natūralaus žmonių junginio — tautos laisvė, kaip atskiro individo legalių teisių garantija, iškilo aukščiausiai visų kitų žmogaus troškimų. Žmogaus egojizmas čia nusileido varžtams, kuriuos

jam uždeda savo gimtojo krašto gyventojų daugumos valia. Ir tie savi varžtai žmogui esti daug suprantamesni, nei pats mažiausias svetimos valios imperatyvas. Nenuostabu, tad, jei žmogus dėl savo ir artimųjų laisvės kovoja daug atkakliau, negu dėl kitų asmeniškų idealų. Čia aiškiai pasireiškia ilginiui išskristalizavę gimtojo krašto meilės jausmas, tapęs švenčiausia žmogaus politinio mintijimo dalimi. Tai yra dvasinės srities reiškinys, ir jokios žemiškos gėrybės jo nukonkuruoti negali. Jei, kovodamas dėl savo asmeniškų gerovės, žmogus rizikuoja kartais visa tuo, ką jis esamu momentu turi, kas gali būti pakęista, prarasta ar papildyta, tai, išeidamas laisvės ginti, jis jau iš anksto žino, jog čia gali netekti ir savo gyvybės, kuri kitą kartą negaunama. Nedaug rasime idėjų, dėl kurių žmogus statytų pavojing savo paskutinį turtą-gyvybę.

* * *

Siekdama to aukščiausiojo laisvės idealo, ir mūsų tauta prieš 33 metus stoji žūtubūtinai kovon. Vasario 16-sios Dienos Akte ir nepriklausomybės kovoje atsispindi nieku nenukonkuruojamas lietuvių politinės laisvės troškimas. Stoję prie ginklo savanoriai iš anksto žinojo, jog laisvės idealas, kaip trapi gėlė, turės būti palaistytas jų krauju, jog nepriklausomybės rūmas tegalės būti pastatytas tik ant jų gyvybėmis atpirktų plotų. Taip ir buvo. Jei ne tos aukos, nepriklausomoji Lietuva nebūtų buvusi įtraukta į laisvųjų tautų registrą. Neveltui tad jie mirda-

Praeitis mums duoda daug pavyzdžių, kad agresorių ir smurtininkų sukurtos valstybės nepatvarios, jų amžius neilgas. Subyrėjo, lyg milžinas molinėmis kojomis, caristinė Rusijos imperija, nes ji buvo tautų kalėjimas. Subyrės ir dabartinis sovietinis tautų kalėjimas, ir išeis tautos iš jo laisvam gyvenimui.

Teikia mums daug šviesių vilčių ir tai, kad nei Jungtinės Amerikos Valstybės, nei Didžioji Britanija nėra pripažinusios dabartinės Lietuvos aneksijos prie Sovietų Sąjungos. Jos Lietuvą ir šiandien tebeilaiko nepriklausoma valstybe, kurios egzistavimą tik smurtininko okupacija sutrukdė.

Jei prieš penkerius metus su Sovietų Sąjunga mes grūmėmės kuone vieni, tai šiandien prieš šį baisų agresorių yra susitelkęs visas demokratiškasis pasaulis, ir milžino žingsniais artėja Trečiasis pasaulinis karas, kuris išspręs pavergtųjų tautų laisvės klausimą.

Lietuvos laisvės byloje teisė ir teisingumas mūsų pusėje. Mes tvirtai tikime, kad teisė ir teisingumas nugalės smurtą, ir mūsų tauta vėl taps laisva ir nepriklausoma.

ŽMOGAUS IDEALAS

mi šaukė: "Tegyvuoja laisva Tėvynė!" Neveltui tad ano pasaulinio karo baisiai nualintas lietuvis žemdirbys gabeno savo kariams paskutinį duonos kepalą, paskutinę atkarpą drobės jų žaizdoms aprišti. Ir toli nuo tėvynės gyvenę lietuviai savo krašto laisvės kovas rėmė pagal išgales. Jie siuntė pinigus, medžiagas, ginklus.

Pralietas kraujas, paaukotos gyvybės ir visos tautos besąlyginis ryžtas davė Vasario 16 Dienos Aktui kūną. Paskui mes visi maloniai patyrėme, kokia didi laimė yra laisvė. O kai tą laimę milžiniškos jėgos vėl iš mūsų išplėšė, mes jaučiamės tartum būtume viską praradę. Neramina mūs jokios turtais žėrinčių kraštų vilionės. Nebus laimingas nei tas mūsų tautos sūnus ar dukra, kam pavyks kur nors svetur kad ir puikiausiai įsitaisyti. Iki mūsų gimtųjų sodybių neapšvies laisvės saulė, visų mūsų sielas slėgs nusiminimas ir mes negalėsime nei minutei paskandinti užmarštyje mūtų tautai padarytos kruvinosios skriaudos.

Kova yra teisėta priemonė siekti teisybės. Ir mes kovojame, kovojame bei kovosime. Mūsų viltis laimėti tautai laisvę stiprina pasauliniai įvykiai, griežtai pasisukę teisingumo kryptimi. Visas laisvasis pasaulis skubiai ruošiasi nubausti agresorių, prislėgusį visą eilę tautų ir grasantį likusioms. Atrodo, artėja diena, kada puolamieji karai bus pažaboti. O kai paskutinis agresorius bus nubaustas, trečia tarptautinė organizacija tikriausiai pamėgins suvesti laisvasias tautas po demokratinės pasauli-

nės vyriausybės stogu. Šis idealas, jei žmonija jį kada pasieks, yra vertas didžiausių pastangų. Todėl ir mes, vesdami kovą už mūsų tėvynės laisvę, jau dabar privalome prisidėti prie besireiškiančių pastangų pasaulinei Tautų Bendruomenei sukurti. Tenai glūdi ypač mažesnių tautų išganymas. Po trečio pasaulinio karo, kuris kabo ant plauko, buvusios Tautų S-gos ir dabartinės UNO klaidos, reikia tikėtis, nepasikartos. Mūsų vyrai, kurie šiuo metu dalyvauja laisvųjų tautų kariniuose daliniuose, turi laikytis idėjos ir skelbti: "Mes kovojame už demokratinę pasaulio santvarką, kur didelės ir mažos tautos turėtų lygų balsą. Tegyvuoja pasaulinis tautų parlamentas ir vyriausybė!" Šitaip laikantis, niekas jiems neprikis, jog jie lieja kraują už kokį ten kapitalizmą, arba yra paprasti nuotykių ieškotojai.

Mūsų sąžinė gryna. Niekad lietuvis nenorėjo daugiau, kiek jam teisėtai priklausio. Siekdamį savo tautos prisikėlimo, neišleiskime iš akių ir širdies visos žmonijos prisikėlimo idealo. Atėjo laikas, kada žmogus privalo grumtis ne tik už savo laisvę, bet jo pareiga budėti dėl visos žmonijos galimos laimės. Tik laisvame nuo smurto, neteisės ir pikty jėgų pasaulyje ateity galės laimingai gyventi ir žmogus ir tautos. Laisvė, kaip aukščiausias kultūringojo žmogaus idealas, turi būti siekiama ne tik sau, bet ir kitiems. Šitair galvodami ir tokiu pagrindu veikdami mes įrodysime mūsų politinį beegojistinį subrendimą, būtiną besiformuojančiai teisingesnei žmonijos ateičiai.

MOTINA GRANDINĖSĖ

TOMAS ŽIČRAITIS, O. P.

Tikrasis karys be reikalo kardo nepakelia ir be garbės jo nuleidžia. Todėl mūsų kariai pasidalino į du pagrindinius frontus: pirmasis — žalieji Lietuvos miškai, antrasis — laisvojo pasaulio tremties laukai. Abu frontai garbingai kovoja, kol mūsų antrajai motinai — Lietuvai grandinės ant rankų, kol Gedimino kalne laisvės varpas prabilti nedrįsta. Mūsų kariai nepalaužiami nelygioje kovoje svarbiausia dėl šių priežasčių:

1. Prigimties balsas šaukiausi tėvynės motinos, jos laisvės

Jei to jausmo žmogus neturi, tai arba jis nenormalus, arba piktos valios padaras. Padaras to krašto, kur motina — menkavertis daiktas, — žmogus pragaro mašinos trumpalaikis ratelis. Daugiau nieko! Paukštėlis ir tas pasiilgsta savojo krašto, paliktojo lizdo, net tėviškės lizdo peleny:

"Kas sulaukys tave, paukšteli, Parskristi pamariais, Kai vyšnių žydinčiais takeliais Pavasaris ateis?"

Valdovo sostą nors žadėtu, Zinau, neliksi tu čionais. Ten saukia upių akmenėliai Ir gimto lizdo pelenai."

(Kotryna Grigaitytė-Graudušienė).

Niekas paukštelio nesulaukys, nors jo sparnai būtų pašauti, kelyje į savąjį kraštą pavargę. Augalas ir tas svetimoje žemėje yra nesavas. Tuo labiau žmogus negali būti ramus svetimoje padangėje. Galima save kurį laiką apgaudinėti, bet niekam nepavyks prigimties balsą visiškai nutildyti.

2. Žmoniškumas įpareigoja

Žvėris myli savo motiną, nuo užpuoliko ją gina. Juo labiau tas žmogui būtina. Dar daugiau. Mylėti motiną ne tik tada, kada ji sveika, laiminga ir turtinga, bet ypatingai tada pasirodome žmonėmis, kada rūpinamies savo motina jos ligoje, nelaimėje, kada ji banditų apiplėšta ir nieko, o nieko mums duoti negali, tik skundą ir gailias ašaras. Tokiais jausmais gyvena kilnus žmogus savo asmeniškos ir bendrosios motinos — tėvynės atžvilgiu. Visa širdimi jis veršis tenai, kaip ta Vyt. Tamulaičio kregždutė ant jųros kranto pašautais sparnais:

"Pilnomis sielvarto akimis ji žiūrėjo į dangaus mėlynę, kur kilo vis nauji būriai paukščių ir plasnajo virš debesų. Jie leidosi didžion kelionėn, į tėviškės namus, kur buvo pavasaris.

Kregždutė lydėjo juos akimis, nykstančius tolyje, ir didelis sielvartas spaudė jos širdį.

— Namo, namo! — girdėjo ji šniokščiantį ištiestų sparnų balsą, kuris plaukė erdvėje, budindamas gimtųjų namų ilgesį.

— Namo, namo! — verkė, šaukė ir maža kregždutės širdis, veltui tiesdama savo kruvinus sparnelius.

Ji skrido tenai mintimis, kur pavasario saule ir žiedais apipiltas buvo dar jos gimtasis kampelis, kur varpinės bokšte liko sukurtas lizdelis, kurį nuo audrų ir šaltų vėjų saugojo senas, šimtus jau pavasarių matęs, ažuolas...

— Bent numirti kad tenai galėčiau! — tyliai maldavo, o putojančios marios tik užė ir šniokštė"...

Ir mes kova ir ilgesiu veržiamės į anapus šniokščiančių marių, kur gimtasis kampelis, kur gimtieji laukai ne pavasario žiedais apipilti, bet kankinių kraujuje ir ašarose skęsta...

3. Sveikas protas skatina į kovą garbingą

Laisvė — tėvynės gyvybė tik tada miršta, jei niekas dėl jos nekovoja! O kovoti turime mes patys. Niekas mūs nepakėis. Tik padėti mums gali laisvasis pasaulis. Tas pasaulis, kaip niekada, yra mūsų pusėje. Tik daugiau drąsos, ryžtingumo, daugiau plieninės valios ir jos glaudžių gretų. Čia sveiki pažitūrų skirtumai turi būti pastumti į šalį, kada Lietuva — mūsų motina grandinėse... Į kovos žygį nesulaikomai pirmyn! Kova negirdėtai žiauri ir nelygi, bet pergalė bus ir turi būti užtikrinta. Tiesa, daug mūsų žūsta. Bet dar tiek daug nežūsta, kaip 1708-1711 bado, maro ir choleros metais. Tada vietomis Lietuvoje du trečdaliai visų gyventojų žuvo. Kaimuose, kur anksčiau būdavo apie 100 gyventojų, telikę vos 2-3! Kai kur nieko nelikę gyvųjų, sodybose tik miškas žėlęs. Dar prisiminkime mūsų priešų nutautinimo darbą, tai ir turėjome begalo mažą savųjų dalely-

(Nukelta į 6 ps!).

SVEIKI, SULAUKĖ
ŠVENTŲ VELYKŲ!

TIKĖKIME IR TĖVYNĖS
LIETUVOS PRISIKĖLIMU.

KARYS

AMERIKOS BAL- SAS LIETUVIŠKAI

New York, N. Y. 1951 m. Vasario 16 d. *Voice of Amerika* pradėjo kasdieninę penkiolikos minučių transliacijos programą lietuviškai į Lietuvą.

Ta proga Lietuvos Ministeris J. A. Valstybės Povilas Žadeikis, lydimas Vice Konsulo Aniceto Simučio, vizitavo Tarptautinių Transliacijų Skyriaus Viršininką Foy D. Kohler, kurio jis buvo pakviestas išklausti pirmąją transliaciją ir įteikė jam tos transliacijos programą.

Po radio ekskursijos į Lietuvą, priešpiečių metu Plaza viešbutyje, Ministeris Žadeikis padėjo visiems *Voice of Amerika* pareigūnams ir visiems tiems, kurie vienu ar kitu būdu prisidėjo prie to reikšmingo fakto, kad šiandien, minint Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 33-čią sukaktį, *Amerikos Balsas* prabilo lietuviškai. Lietuvos Ministeris tarp kitko pasakė, kad jis, klausydamas *Amerikos Balso* lietuviškai, per penkiolika minučių nepastebėjo jokios klaidos, todėl jis manęs, kad šiuo tiesos irankiu pavyks prasiskverbti pro geležinę uždangą ir pasiekti lietuvių ausis anoj pusėj tos užtvoros. Be to, jis pareiškė, kad vartojant šį tiesos irankį bus patarnauta žmoniskumui ir laisvei gražint lietuvių tautai, kurios ji neteko per kaimyno agresiją; tokiu būdu šiuo bus prisidėta priartinti taikai, kuri yra galima tiktai igyvendinus teisę ir teisingumą ir sugražinus Nepriklausomybę Lietuvai, kurios ji neteko ne dėl savo kaltės.

Į Lietuvos Ministerio žodžius atsiliepė *Amerikos Balso* vedėjas, išreiškėdamas viltį, kad Lietuvai yra lemta susilaukti tikrosios laisvės.

Priepiečiuose dalyvavo Tarptautinių Transliacijų Viršininkas Foy D. Kohler, Valstybės Departamento Vašingtone Pabaltijos Reikalų Skyriaus

Pirmosios AMERIKOS BALSO (*Voice of Amerika*) lietuviškosios transliacijos programos 1951 m. Vasario 16 d. įteikimo ceremonijos Lietuvos Ministeriui Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Iš kairės į dešinę: VOICE OF AMERICA šiaurės Europos Skyriaus Viršininkas p. ROBERT A. BAUER, Valstybės Departamento Vašingtone Viešųjų Reikalų Rytų Europos Skyriaus valdininkas p. JOSEPH KOLAREK, Tarptautinių Transliacijų Operacijų Skyriaus Viršininkas p. ALFRED PUHAN, Lietuvos Ministeris J. A. Valstybės, p. POVILAS ŽADEIKIS, Tarptautinių Transliacijų Viršininkas p. FOY D. KOHLER, Lietuvos Vice Konsulas New Yorke p. ANICETAS SIMUTIS ir Valstybės Departamento Vašingtone Pabaltijos Skyriaus Viršininkas. DR. HAROLD C. VEDELER.

Viršininkas Dr. Harold C. Vedeler, Amerikos Balso šiaurės Europos Skyriaus Viršininkas Robert A. Bauer, Tarptautinių Transliacijų Operacijų Skyriaus Viršininkas Alfred Puhane, Valstybės Departamento Vašingtone Visuomeninių Reikalų Rytų Europos Skyriaus valdininkas Joseph Kolarek, Vaeovas Sidzikauskas, pulk. Kazys Grinius, Povilas Labanauskas, Juozas Bolevičius, ir Lietuvos vice konsulas

New Yorke Vytautas Stašinskas ir Anicetas Simutis.

Lietuvos Nepriklausomybės sukautuvių minėjimo antroje dalyje vasario 17 d., buvo perduoti per *Voice of Amerika* šių gerbiamų asmenų žodžiai: Lietuvos Užsieninės Diplomatijos Sefo Stasio Lozoraičio; Amerikos Lietuvių Tarybos Pirmininko Leonardo Šimučio; Amer. Liet. Tarybos Gen. Sekretoriaus Dr. Pijaus Grigaičio ir

Vyr. Liet. Išlaidv. Komiteto Pirmininko Monsinjoro Mykolo Krupavičiaus.

Transliacijos lietuviškai duodamos iš New Yorko kasdien vienuoliktą valandą ryto ir Lietuvoje girdimos septintą valandą vakare. Transliacijos siunčiamos tokiomis bangomis (kilocycles): 21,650; 21,580; 21,570; 21,520; 17,850; 17,780; 15,230; 9,540; 7,250; 6,140; 6,080; 11,630; 11,790; 9,700; 9,615.

L.G.K.

(Akelta iš 6 psl.)

tanjios atstovas Sir Gladwyn Jebb, sakdamas:

— Salies atstovui, kuris neapsakomai blogose sąlygose milijonus savo

tautiečių laiko vergiskose darbo stovyklose, kuris galvijų vagonuose ištrėmė ištisas tautas, kurios gyvenimo kelias yra grindžiamas slaptosios policijos pagalba organizuojamu vergų rekrutavimu fizinei darbo jėgai— to-

kiam atstovui išdrįsti kaltinti kitas valstybes dėl padarytų nusikaltimų politinių kalinių atžvilgiu — visa tai prilygsta ventti verčiančiam spektakliui, kuriame yra rodomas nuodėmės nekėnijas sėtonas.

Kada po šių dviejų labai stiprių kalbų Malikas bandė atsikirsti, kad Sovietų Sąjungoje yra pilna ir absoliuti laisvė—publika pradėjo iš jo juoktis ir net melagiu vadinti.

Lietuvos vardas JT penktoje sesijoje

Prasidėjus Jungtinių Tautų Visuomos Susirinkimui, Cilės atstovas Hernan S. Cruz buvo pirmasis Pabaltijį prisiminęs kalbėtojas. Po daug karčių teisybės žodžių sovietams dėl jų vedamos politikos, jis iškėlė šį argumentą: kaip, girdi, sovietai galį tvirtinti jokios ekspansinės politikos nevedą, jei jie aneksavo Baltijos valstybėmis priklausančias teritorijas ir visiškoje savo kontrolėje laiko dešimtį Europos valstybių?

Neatsiliko ir antrasis Pietų Amerikos (Bollivijos) atstovas Dr. Anze Mattienzo, kuris, išskaičiavęs visą eilę sovietų aneksuotų kraštų, kartu priminė ir tą faktą, kad Sovietų Sąjunga dar 1940 metais diplomatinio keliu (slapta nacių-sovietų sutartimi — iš interview su delegatu—Dr. D.) anek-

savo Baltijos valstybes. Jis pripažino, kad "visi laisvų kraštų žmonės simpatizuoja šių kraštų heroiškiems gyventojams, kurių dabartinė laikysena yra tautinės ir tarptautinės demokratijos ir laisvės gynimo pavyzdys."

Ko verti sovietų taikos pažadai, įsipareigojimai ir sutartys, gražiai atsakė Anglijos delegatas Mr. Kenneth Younger, vėl rasdamas reikalo užsiminti Lietuvą. Jis ironiškai pasakė, kad aiškiausiai ne daug svorio sovietų pozicijoms ginti galėtų pasitarnauti pavyzdžiai iš Sovietų Sąjungos praktikos, kada ji pati, sudariusi nepuolimo sutartis su LIETUVA, Latvija, Estija ir Lenkija, jas 1939 ir 1940 metais begėdiškai sulaužė. Tai toks esąs su kitomis valstybėmis sovietų sudarytųjų sutarčių likimas."

Ir Jungtinių Amerikos Valstybių atstovas Warren Austin vienoje savo kalboje priminė, kaip vienu metu sovietų valdžia mėgino išstumti Vakarų valstybes iš Berlyno, samoningai marinant badu vietos gyventojus, blokuojant Berlyną ir masiniai tremiant gyventojus iš sovietų pasienio sričių, ypačiai iš Baltijos valstybių, kurios kadaise turėjo nepuolimo sutartis su sovietiniu režimu"....

(Bus daugiau)

Tautinės Kinijos ambasadorius ir nuolatinis atstovas Saugumo Taryboje Dr. Tsiang, su Pietinės Korejos ambasadoriumi Vašingtone Dr. John M. Chang, kalbasi prieš posėdį.

ATSISĀUKIMAS Į TAUTĄ

Buvusio Lietuvos Respublikos Prezidento Dr. K. GRINIAUS paskutinis atsisaukimas į Lietuvos žmones tėvynėje 1950 m. Vasario 16-sios proga, vėloniui dar gyvam esant. Šis atsisaukimas buvo perduotas į Lietuvą per AMERIKOS BALSĄ š. m. vasario 17 d.

MIELI BROLIAI IR SESERS, SAVO TĖVŲ ŽEMĖJ SVETIMŲJŲ PERSEKIOJAMI LIETUVIAI:

Vasario 16 dienos proga sveikinu jus, mano brangūs tautiečiai. Linkiu pasiryžimo ir ištvermės, kenčiant sunkias fizines ir dvasines kančias. Nuoširdžiai linkiu sulaukti tos dienos, kai vėl iš okupantų prispaudos kelsis laisva Lietuva.

Gera žinau jūsų iki šiolėi pergyventas kančias. Šimtai tūkstančių nieku nenusikaltusių lietuvių brutaliai rusiškos MVD prievartos yra atplėšti iš gimtųjų sodybų ir išgabenti į baisiąsias arktikos ir Sibiro koncentracijos stovyklas. Tūkstančiai lietuvių žuvo prievartos mirtimi okupantų rūsiuose ir kalėjimuose, ir dažnai jų lavonai ištais dienas laikomi miestelių aikštėse. Visas turtas iš jūsų atimtas. Esate paversti beteisiais baisios sistemos vergais. Tautinė lietuvių kultūra sugriauta, ir jums visomis priemonėmis brukama rusiška bolševikinė doktrina. Jūsų kasdieninis gyvenimas — ašaros, kančios ir baimė.

Praejusio karo pabaigos sąmyšyje bolševizmui pavyko gana plačiai išsiplėsti. Į jo reples pateko visa eilė buvusių laisvų tautų ir jis nori įsiviešpatauti visame pasaulyje. Bolševizmas visomis priemonėmis ginkluojasi, iš jūsų atimamas paskutinis skatikas, kad būtų sukelti sąmyšiai kituose kraštuose.

Bet juo daugiau bolševizmas plečiasi, juo jis silpnėja. Laisvosios pasaulio tautos suprato ir pamatė, kas yra tikrasis žmonijos priešas. Jos su skato organizuotis ir tvirtai pasipriešinti jo užmačioms.

Laisvojo pasaulio politiniai veiksmai eina Lietuvos išlaisvinimo kryptimi.

Lietuvos suverenumas nėra palaidotas. Jos pilnateisiai atstovai laisvame pasaulyje tebeina savo pareigas, jos institucijos tebeveikia. Jungtinės Amerikos Valstybės, Didžioji Britanija ir daugybė kitų šalių nėra pripažinusios Lietuvos okupacijos.

Laisvėje gyvenę lietuviai nuolatos kelia balsą apie jūsų nežmonišką persekiojimą. Jis reikalauja, kad tarptautiniai organai ištirtų okupantų Lietuvoje įvykdytus nusikaltimus, ir būtų sustabdytas lietuvių tautos naikinimas ir blaškymas. Lietuvos laisvės kovai telkiamos gausios lėšos. Šią laisvės kovą nuoširdžiai remia visi šiaurės Gėlėtinės Uždangos atsidūrę lietuviai, ypač Amerikos lietuviai. Senųjų mūsų išeivių eiles gausiai papildė naujųjų laikų tremtiniai. Vien tik į Jungtines Amerikos Valstybes atvyko apie 20.000 lietuvių tremtinių. Po keleto tūkstančių jų įsikūrė Didžiojoje Britanijoje ir jos dominijose. Nemaža jų prieglaudą surado Pietų Amerikoje. Visų jų pasiryžimas iškovoti Lietuvai laisvę yra nepalaužiamas. Amerikos Jungtinių Valstybių ir jos sąjungininkų neįsivaizduojamai aukšta medžiaginė gerovė, didi kultūra, neturys pavyzdžio technikos lygis ir vis nauji išradimai, milijonai laisvų, pilnų iniciatyvos ir sumanumo žmonių, gali apsaugoti laisvę nuo despotiškojo bolševizmo užmačių.

Todėl, nors jūs šiandien ir gyvenate didžiųjų pavojus, bet nenustokite vilties, kantrybės ir pa-

sitikėjimo lietuvių tautos išlaisvinime. Gera žinau, kad svetimoji priaspada ne tik persekioja kiekvieną jūsų žingsnį ir žodį, bet stengiasi pavergti ir jūsų mintis. Atmeskite svetimą klastingą propagandą. Išsaugokite savo žmogiškąjį ir lietuviškąjį tautinį padorumą. Visus įvykius ir pavergėjų pagyras vertinkite kritiškai. Visomis galimomis priemonėmis gelbėkite vieni kitus ir padėkite vieni kitiems pergyventi sunkiuosius laikus. Sąmoningai venkite neprasmingų aukų.

Šiuo metu svarbiausias visų mūsų uždavinys, kad juo didesnis lietuvių skaičius išliktų fiziškai ir moralškai sveikas. Atsiminkite visuomet, kad juo sunkesnis kasdieninis gyvenimas, ypač dabar prievartos kolchozuose, juo labiau okupantas sėlsta, juo labiau jūsų širdyse turi suklestėti tėvynės meilė, tautinė visų lietuvių vienybė ir visų bendrai vykdomas apsisaugojimas. Sunkiausias laikas kiekvienas lietuvis kaip tik turi išlikti tvirtas ir atsparus, kaip tas ažuolas prie Nemunėlio.

Išgyvenę šiuos siaubingus metus, nusikratę okupantų vergijos, mes patys atkursime laisvą ir demokratinę Lietuvą, kurioj kiekvienas pilietis naudosis visomis teisėmis ir kurioj kiekvienas bus užtikrintas socialinis gerbūvis. Vėl atkursime ūkinį Lietuvos gyvenimą, atgaivinsime tautinę kultūrą, mokslą ir meną.

Kiekvienas bus laisvas, saugus ir sotus mūsų būsimoj, gražioj Lietuvoj.

Tegyvuoja persekiojamoji ir naikinamoji, bet gajai ir atspari lietuvių tauta!

PIRMOSIOS NEPRIKLAUSO

ST. TAMULAITIS

Lietuvos sūnūs šimtmečių būvyje. daug kartų kovėsi "beviitiškai" ir "be naudos", o vis dėlto istorinėje perspektyvoje jų kova šiandien yra giliai prasminga ir šventa (prisimink tik brolių prūsų sukilimus prieš kryžiuočius 1250-1280 m., Pilėnų gynimą ir nemirštamą karžygi Margi, Kauno pilies gynimą 1362 m., Kircholmo mūšį su švedais 1605 m., sukilimą prieš rusus 1831 m., pagaliau — dabartines mūsų partizanų kovas, keliančias nusistebėjimą ir pagarbą visame pasaulyje). Taip, mano uždavinys ne apie tolimos istorijos įvykius rašyti. Mano uždavinys šioje įžangoje priminti kiekvienam lietuviui, kad 1918 metų Lietuva galvojo kitaip, negu tūli dabartiniai šviesuoliai. "Ka mes padarysime toki beginkliai ir bejęgiai" — 1918 metais nebuvo kelinama. Visų lietuvių — ir valstybės vadovų ir eilinių piliečių, ir karininkų ir kareivių — buvo kartojamas vienas šūkis: "Kovoti, gelbėti Lietuvą! Mirti, bet nepasiduoti!" Nes kiekvienas žinojo, kad 1918 metais niekada nebuvo ir nebus per brangi.

Lietuvos būklė 1918-1919 m. Pasibaigus I-jam Pasauliniam karui, Lietuva stovėjo didelėje savo istorinėje kryžkelėje. Į vokiečių paliekama Pabaltijo erdvę rengėsi užpulti bolševikų gaujos, kurios telkėsi rytuose, godžiai žiūrėdamos į savo naują grobį. Lenkai, išsigimusio lietuvio Pilsudskio ir aukštųjų prancūzų karininkų organi-

VIEŠA PADĖKA

Lietuvos karo invalidų draugijos valdyba giliai sujaudinta, lietuvių spaudos laisvės kovų invalidų tragiškos būklės iškėlimu viešumoje, todėl turi garbės išreikšti savo gilią padėką.

Tos pačios spaudos dėka apie Lietuvos neprikl. karo invalidų veiklą ir nedateklis sužinojo didžiai gerb. brig. generolas gydytojas Vl. Nagius-Nagevičius ir nieko nelaukdamas atsiuntė d-jos valdybai \$10,00 piniginių orderį. Brig. generolas-gydytojas Vl. Nagevičius turi daug nuopelnų Lietuvai: jis buvo Karo muziejaus organizatorius ir vadovas, taip pat Karo sanitarijos valdybos viršininkas, rūpinosi ir prisidėjo pats prie archeologinių tyrinėjimų ir pradėjo mokslinius kasinėjimus. Tačiau mums invalidams gerb. generolas-gydytojas Vl. Nagius-Nagevičius buvo ir globėjas, ir organizatorius bei visų invalidų reikalų tvarkytojas ir gynėjas. Nepaslaptis tad, jog gerb. generolą-gydytoją invalidai mylėjo, gerbė ir vertino bei vadino savo tėvu globėju.

Bet mes nelaukėme tokio pasiaukojimo šiuo momentu, kada generolas yra atsidūręs sunkiose materijalinėse apylostovose pats, nes dirba vien tik jo žmona. Ir vis dėlto jis paskubėjo su dešimčia dolerių pagalba invalidams. Tai didelė auka ir ji niekuomet nebus pamiršta. Sujaudinti Lietuvos neprikl. karo invalidai įgaliojo savo valdybą išreikšti padėką už dideliu pavyzdžiu šviečiantį labdarinumą.

Invalidų draugijos valdyba taria savo gilią, nuoširdžią ir nemirštamą padėką brangiam savo globėjui praeity ir šiuo momentu ištiesusiam pagalbos ranką.... Tegu Viešpats laimina ir saugo mielą generolą-gydytoją Vl. Nagių-Nagevičių, tesuteikia Jam ištvermės ir laimės sveikam sugrįžti į vėl atgysiančią, laisvą ir nepriklausomą Lietuvą.

Bronius Tvarkūnas
L. K. Inv. Dr.-jos V-bos Pirmininkas
K. Dobilas
Sekretorius

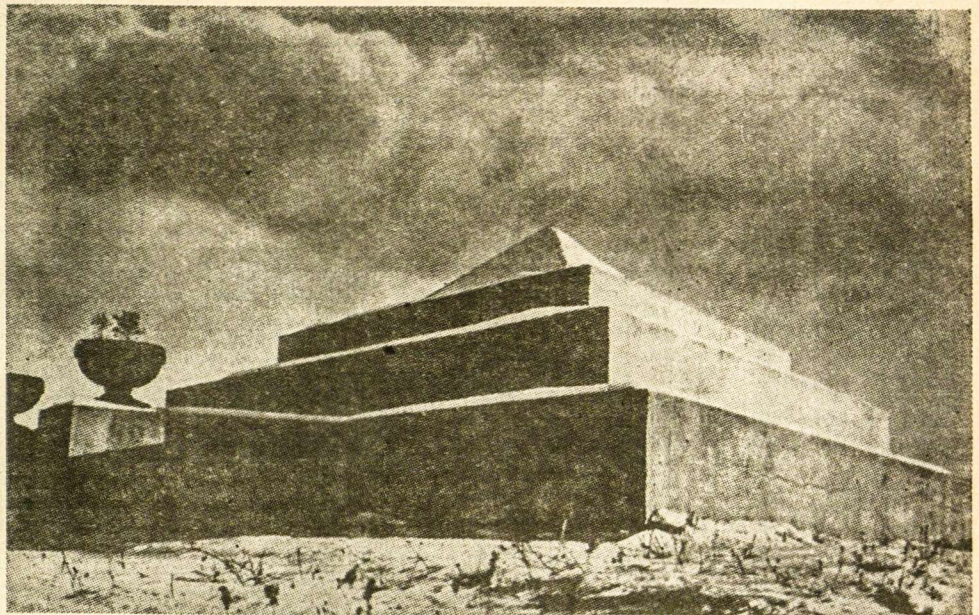
LIETUVOS MYBĖS KOVOS

zuojami, paskubomis rengė savo divijas, kurių tikslas buvo dvejetainis: 1) atsispirti bolševikams, 2) okupuoti visą Lietuvą, šiuo sykiu padarant ją net ne lygiateisiu dvilypės Respublikos nariu, o paprasta savo provincija. Vokietija didelės meilės irgi mums nerodė, galvodama tik kaip prišti labiau Lietuvą prie savęs, idant ateityje ji liktų neatskiriama jos dalis. Vieni latviai šiaurėje buvo neutralūs, nors ir jie neiškentė neužėmę Palangos ir kitų mažesnių Lietuvos žemės kampelių. Kariuomenę Lietuvos vyriausybė tada vos pradėjo organizuoti. Jai trūko visko: ir pinigų, ir ginklų, ir municijos, ir mundiruotės, ir transporto priemonių; net žymesnio skaičiaus karininkų ir kareivių neturėta, kurie galėtų sudaryti kadra būsimiems pulkams. Visą reikėjo iš nieko sukurti, o kraštas buvo nualintas.

Vokiečiams vis traukiantis link Vakarų, į namus, Gudijoje susikoncentravo aiškios ir žymios bolševikų jėgos, kurios turėjo tuoj užimti Lietuvos plotus ir įvesti čia savo gerai žinomą tvarką. Taip bolševikų jėgos, sukonzentruotos **Rėzeknės rajone** (nuo Daugpilio į šiaurės rytus) turėjo slinkti Rygos ir šiaulių-Mažeikių kryptimi: **Pskovo divizija** turėjo smogti: a) per Uteną ir Ukmergę Kėdainių-Kauno kryptimi, užimant vidurinę Lietuvą, b) Vilniaus kryptimi, padedant kaimyninei divizijai užimti Vilnių: **Molodečno Vakarų 17-ji šiaulių divizija** (stovėjusi nuo Vilniaus į pietų rytus) turėjo smogti Vilniaus-Gardino sektoriuje, be Vilniaus, užimant Kaišiadorius, Prienus, Alytų, Varėną, kol drauge su kitomis minėtomis pajėgomis pasieks Vokietijos sieną ir čia po sėkmingos pergalės galės atsikvėpti.

Mūsų kariuomenės kūrimasis. Nors vokiečiams 1918 metų pradžioje buvo aišku, kad jų karo pralaimėjimas aiškus ir užimtus rytų plotus teks palikti, vis dėlto jie ilgai nepripažino mūsų nepriklausomybės paskelbimo (1918 m. vasario 16 d.) ir visai trukdė mūsų kariuomenės organizavimąsi. Tik 1918 m. baigiantis, laikinoji Lietuvos vyriausybė, esanti Vilniuje, įgijo laisvesnes rankas ir jau lapkričio mėn. 23 dieną paskelbė antrąjį savo vertę istorinį dokumentą — **Pirmąjį Isakymą Lietuvos kariuomenei.** Tuometinis Ministrų Kabinetas tuoj paskaukė visus galinčius nešioti ginklą vyrus į savanorių pulkus. Visa Lietuva subruzdavo. Po visą kraštą pasklido atsišaukimai ir karšti keliaujančių kalbėtojų raginimai rengtis į kovą. Šie kalbėtojai ne vienam priminė senovės Lietuvos šauklus, šaukiančius vyrus į karą ir nešiojančius krivulę, apteptą ožio krauju. Atsišaukimai gi priminė ugnį, sukurtas ant pilių kuorų ir skelbiančias, jog kraštas pavojuje.

Pirmiausia Lietuvos kariuomenės branduolys ėmė organizuotis Vilniuje, senojoje jos sostinėje. Kiek vėliau savanorių talkimosi centrai buvo Kaune (2 pėst. pulkas), Kėdainiuose, Marijampolėje, Alytuje, Tauragėje ir net Gardine (ten organizavosi gudų daliniai, panūdę atstatyti senąją Lietuvą

Povilo Lukšio paminklas Taučiūnų laukuose.

ir vėl kartu joje su lietuviais gyvenuti).

Bolševikai puola Lietuvą. Nelaukdamai Lietuvos vyrų susiorganizavimo, bolševikų gaujos 1918 m. gruodžio 12 d. perėjo Lietuvos etnografines ribas ir, lyg išspiauta iš žemės gelmių ugniakalnio lava, ėmė plūsti link vakarų vieškeliais ir plentais link vakarų, plėsdami nekaltus gyventojus, žudydami kiek geriau gyvenančius ūkininkus, rekvizuodami maistą bei arklius ir visur įstatydami į kaimų ir valsčių vadovus abejotinos vertės žmones, dažniausiai prisigėrusius valkatas ir dykaduonius.

Greit Vilnius (1919 m. sausio 5 d.), Utena (1919 m. sausio 6 d.), Panevėžys, Ukmergė ir kiti gretimi miestai atsidūrė bolševikų rankose. O sausio mėnesio viduryje rusai užėmė Šaulius, prisiartinę prie Telšių, pasiekė Varėną ir Alytaus apylinkes. Priešo jėgos susidėjo iš 3 divizijų, neskaitant artilerijos ir kitų pagelbinių ginklų rūšių. Lietuviai tuo tarpu teturėjo vos 3000 vyrų, bet visai prastai apmokyti (dalis ir visai neapmokyti), perpus ginkluotų, kas dešimtas turįs tik uniformą. Vokiečių kariuomenės likučiai, kurie turėjo pristabdyti rusų slinkimą, rodė visai menką aktyvumą. Padėtis atrodė beviltiška. O vis dėlto lietuviai nenusiminė.

Kautynės ties Kėdainiais. 1919 m. vasario pradžioje bolševikų Pskovo divizija nusprendė užimti patį Kauno miestą, kuris, netekus Vilniaus, buvo politinis ir karinis lietuvių atsparos centras. Laukdamai iš Kauno stipresnio pasipriešinimo, bolševikai nutarė jį apeiti iš šiaurės ir pietų. Šiaurėje pirmiausia jie turėjo užimti Kėdainius, o pietuose — Jėzną ir Alytų.

Jaunos Lietuvos kariuomenės jėgos su šia divizija drąsiai stoji į kovą. Kėdainių miesto įgulą tada sudarė Kėdainių ir Panevėžio apsaugos būriai, viso vos 200 vyrų. Įgulos viršininkas buvo karininkas Variakojis, Panevėžio būrio vadas. Kėdainių būriui vadovavo kar. Šarauškas (vėliau pulkininkas, 1941 m. rusų nužudytas

ties Cervene). Savanoriai buvo daugiausia ūkininkų sūnūs, bet jų tarpe radosi n e m a ž a ir moksleivių. Būrininkais ir skyrininkais buvo puskarininkiai, tarnavę rusų kariuomenėje. Be virš minėtų vadų, būriuose buvo dar du karininkai: Dragūnevičius ir Mikoliūnas. Kėdainių būrio sudėtyje buvo ir Povilas Lukšys, kurio vardas vėliau liko įamžintas, kaip pirmojo Lietuvos kareivio, žuvusio dėl krašto laisvės.

Abu būriai turėjo labai mažą ginklų. Kadangi net šautuvų neužteko kiekvienam kareiviui, kar. Variakojis tuo reikalu išvyko Kaunan, ir jau vasario 7 d. įgula pakankamai gavo šautuvų, rank. granatų ir šovinių, kas labai pakėlė karių nuotaiką. Tą pačią dieną lyg tyčia bolševikų žvalgai prisiartinę prie mūsų lauko sargybu, stovinčių šilainėliuose, ir jas apšaudė, bandydami mūsų jėgas. Aiškiai matėsi, kad rengiamasi pulti.

Prieš Kėdainių bolševikai turėjo visą pulką (per 1000) karių, gerai ginkluotų ir remiamų artilerijos. Pergalė jie buvo tikri. Sekančią dieną jie pradėjo puolimą. Nustūmė mūsų lau-

ko sargybas, jis slinko prie pačio Kėdainių miesto. Prieš sutikti išvyko Panevėžio apsaugos būrys, apie 80 kovotojų, kar. Dragūnevičiaus ir kar. Mikoliūno vadovaujami. Ivyko atkaklus susirėmimas. Priešas čia turėjo sustoti. Neįgalėdamas niekaip prasiveržti pirmyn, jis paleido į mūsų artillerijos ugnį. Žemė buvo giliai įšalusi, ir mūsų apsikasti nesuspėjo. Dengdamiesi mažais žemės nelygumais, taiklia šautuvų ugnimi narsiai jie stabdė mėginančius prasiveržti bolševikus, kuriuos labai pykino šis atkaklus lietuvių kovingumas. Matydami čia nieko nelaimėsia, puolikai pakaitė kryptį ir mėgino užimti miestą iš kitos, pietinės, pusės. Jie perėjo geležinkelį, nustūmė mūsų retas lauko sargybas ir vienu mostu užėmė Eigulų kaimą. Kad labiau išgąsdintų žmones ir priverstų juos sukilti, jie apšaudė iš patrankų ir miestą su pirmiesčiais.

Kėdainių įgula šaukėsi pagalbos į Kauną, bet Kaunas atsakė, jog tuo tarpu jokios pagalbos negali suteikti.

(Nukelta į 10 pusl.)

Vladas Būtėnas

PRIETILTIS

Ne klausk, kada danguos saulūžė pasikėlė,
Ir žvaigždės krito iš rikiuotės!
Čia horizontai dūmais jau seniai nužėlę, —
Ir medžiai ne šerkšnu, o paraku šarmuoti.

Sustojo švino sienos prieš viltis į rytą, —
Tik dūžtančio plotelio dulksės šalmus gula.
Tik Baltijos banga, iš tolių išsvajotų atsiritus,
Rauda, prarauda, nepasiekiamos motulės.

Mirtis gal dar ant barikadų išsitiesus rymo, —
O tu klausais raudos, tarsi paguodos.
Jau paskutinius pėdsakus skeveldros trina,
Ant kranto Baltijos jau paskutinės duobės...

Plk. gyd. Edward Ryan, JAV Raudonojo Kryžiaus Misijos Pirmininkas Pabaltijo kraštams.

sudaryti bendrą frontą prieš bolševikus.

Konferencija Rygoje

1921 m. liepos mėn. 21-22 d. Rygoje, Am. R. Kryžiaus būstinėje įvyko Ryano sušauktoji Baltijos kraštų Sanitarijos Konferencija aptarti priemonės kovai su gresiančia iš Rusijos choleros epidemija.

Iš Lietuvos buvome 5 atstovai (aš, kariuomenės epidemiologas dr. M. Nasvytis, kiti Sveikatos departamentu), 11 latvių ir 3 estai (taip pat nuo kariuomenės ir civilių istaigu).

Buvo nutarta prie Rusijos sienos steigti karantino stotis, priverstinai registruoti bei izoliuoti įtartinus objektus, varyti propagandą per sanitarinį personalą ir spauda. Nusizengusius taisyklėms numatyta bausiti iki pusės metų kalėjimo. Nutarta įsteigti Baltijos kraštams bendrą informacinį centrą ir laikytis Paryžiaus sanitarinės konferencijos nutarimų.

Rygos konferencijoje dalyvavęs mūsų kariuomenės epidemiologas ir Lietuvos Higienos bei Bakteriologijos Instituto direktorius dr. M. Nasvytis (dabar gyvena Amerikoje) savo atsiminimuose tarp kitko rašo:

“Kaune Azijos choleros susirgimų diagnozės teko man nustatinėti bakteriologiškai ir serologiškai. Choleros atsitikimų Kaune ir Lietuvoje buvo, rodos, tik keliolika. Dr. Rynas, šaukdamas konferenciją energingai kovai su ta epidemija ir aprūpindamas medikamentais, dezinfekcijos priemonėmis, medžiaga ir profilaktiniais skiepais (valcinomis), — labai padėjo pavoju nugalėti. Cholera Lietuvoje pranyko. Dr. Rynas padėjo kariauti ir su kitomis po Pirmojo Pasaulinio karo išsiplėtusiomis užkrečiamomis ligomis ir infekcijomis.”

Dr. Ryano veiklumas

Dr. Rynas buvo nevedęs. Savo asmeniškais reikalais, kaip mums tada atrodė, visai nesirūpino. Jis visas buvo atsidavęs savo organizacijai, buvo jos “spiritus movens” pilna to žodžio prasme. Jo buvo visur pilna: ir Latvijoje, ir Estijoje, ir Lietuvoje; jo personalas, gal be išimčių, viską matė, viską žinojo, visur veikė.

1920 m. rudens metu man teko tarnybiškai aplankyti mūsų dalinį Vilniuje, Antakalny. Buvo šalta, drėgna. Dalinys rengėsi žygiui į frontą. Kareiviai buvo menkai aprūpinti skalbiniais ir avalyne, o šiltų apatinių visai neturėjo. Kareivių tarpe buvo matyti išbalusių, sirguliuojančių.

Zinodamas mūsų intendantūros išteklis, jaučiausi bejėgis padėti, susirūpinęs išvykau iš kareivinių. Staiga vienoje Vilniaus gatvėje sutikau... A. R. Kryžiaus karininką kpt. Samskoją. Žinoma, kreipiausi į jį, ir po valandos sunkvežimiai, pilni reikalingo aprūpinimo, jau buvo kareivinių kieme. Dalinys išvyko gerai nusiteikęs ir vėliau, rodos, dalyvavo Giedraičių mūšy, nulėmusiam įvykius mūsų naudai.

Rynas visados buvo ramus, nors reikale veikė dinamiškai. Siaip—labai taupė žodžius, retai juokėsi, bet mėgo ir samojų. Man teko nugirsti, kaip jis vieną kartą draugiškai juokavo, siūlydamas labai suliejęsiam atkakliam vegetarui dr. Ingelevičiui nešioti kišenėse po akmenį, kad jo vėjas kur nenuneštų...

Ryano akys buvo giedros, ramios, o savo korektišku, džentelmenišku elgesiu visur užkariavo simpatijas.

Misija Lietuvoje baigus

1922 m. birželio 30 d. Am. R. Kryžiaus veikimas Baltijos kraštuose buvo likviduotas. Rynas grįžo į Ame-

rika, į Scrantoną, Pensylvanijoje, kur gyveno jo sesuo su trimis vaikais.

1923 m. pradžioje jis gavo naują labai rimtą uždavinį — vykti su misija Persijon, kur ji paskyrė patarėju socialinės globos ir sveikatos reikalams. Ten jis susirgo “dread disease” ir mirė tu pačių metų rugsėjo mėn. 21 d., tesulaukęs 37 metų amžiaus. Jo kūnas buvo pargabentas į Scrantoną.

Iš Lietuvos išvykdamas, jis savo ranka Karo Muzėjaus sode prie Zuvusiems paminklo pasodino kelius rožių kerus, o garbės svečių knygoje įrašė gana ilgą ir nuoširdų atsisveikinimo žodį, linkėdamas, kad su pirmais pražydusiais krūmų žiedais išsipildytu mūsų teisėti teritoriniai pageidavimai.

Rynas mūsų valdžios buvo apdovanojamas Vyčio Kryžiumi, jo garbei viena Kauno ligoninė buvo pavadinta jo vardu, jo paveikslas Karo Muzėjų buvo iškilmingai papuoštas kryžmiškai sustatytomis Lietuvos ir JAV vėliavomis, o gavus žinią apie jo mirtį, Kauno įgulos bažnyčioje buvo atlaikytos iškilmingos gedulingos pamaldos už jo vėlę (jis buvo katalikas), gausiai dalyvaujant kariuomenės ir visuomenės atstovams.

Su meile tenka minėti jo vardą! Taip pat su didele pagarba ir amžinu dėkingumu tenka minėti ir Jungtines Amerikos Valstybes, kurios prieš 30 metų atsiuntė į mūsų kraštą šį kilnų Am. R. Kryžiaus samaritetį ir kurios, jam darbą Lietuvoje baigus, pirmosios iš Didžiųjų Santarvės valstybių pripažino Lietuvą de jure, o ir šiandien užtaria jos teisę būti nepriklausomai.

Dabar Lietuva, Latvija ir Estija vėl atsidūrė dar žiauresnėje okupacijoje, o jų žmonės masiškai deportuojami ir žudomi. Kas galėjo, išsisklaidė po visą pasaulį, jų tarpe—kariai gydytojai ir jų personalas.

Sekdami politinius įvykius, daugelis jų, pirmai galimybėi esant, yra pasiryžę skubiai grįžti savo tėvynėn, į pagalbą kariuomenei ir civiliams gyventojams. Šviesių plk. gyd. Ryan tradicijų raginami, jie savo viltimis skrenda į Amerikos Raudonąjį Kryžių, reikiamu momentu laukdami iš jo organizuotos medžiaginės ir moralinės pagalbos.

MŪSU MALONIESIEMS SKAITYTOJAMS, BENDRADARBIAMS IR TALKININKAMS

• Dėl spaustuvės perkrovimo spaudos darbai, nespėdami laiku išleisti vasario mėn. numerį, šį kartą nusprendėm išleisti papildintu dvigubu 4-5 (vasario-kovo mėn.) nr. Tuo būdu išlyginime laiką, ir balandžio mėn. nr. išeis tokiu apskaičiavimu, kad žurnalas mūsų skaitytojus pasiektų to pat mėnesio būvyje. Ateityje bus dedamos visos pastangos, kad normalus kiekvieno mėn. nr. būtų gaunamas tame pat mėnesyje. Antra vertus, KARIO nr. nr. 2 ir 3 buvo leidžiami papildinti (24 psl.), o tai irgi kiek užtesė spaudos darba, tuo būdu sumoję skaitytojams nėra jokios skriaudos.

• Redakcija gerai žino, kad ligšiolinis KARIO formatas nebuvo patogus, tačiau savotiški pas mus esamo popieriaus standartai ir taupumo principas — neleidižia naudotis senuoju įprastu formatu. Dabar techniškai prieita ir

Jonas Minelga

LAISVĖS KELIAIS

Ak, matau, tėvyne,
Tavo eitą kelią...
Vieškelėliai dygūs,
Kruvini takeliai.

Šimtmečiai iš lėto
Vienas kitą sekė,
Tu gyva ar mirus —
Niekas nepasakė.

Klupdama nuo skausmo,
Spiaudoma į veidą.

Tu šaukėi: “O, sūnūs,
Kam mane apleidot!”

O gyvent norėjai, —
Praeitis gaivino...
Ir tave išgirdo
Ainiai Gedimino.

Ne perkūnas griovė,
Ne žaibai žaibavo,
Savanoriai kovės
Už laisvužę tavo.

Tūkstančiai išėjo,
Daugel jų negrįžo,
Bet mirtim išpirko
Šimtmečiais ką ryžos.

Alytus, Kėdainiai
Ir sriauni Širvinta,
Jūsų vardą minint
Vėl viltis prašvinta.

Daug narsiųjų vyrų
Ten kalneliai glaudžia,
Jų nemarūs žygiai
Lyg varpai mums gaudžia.

Krito jie didvyriais
Kai laisvužę nešė,
Laisvės testamentą
Mums krauju išrašė.

Jų dvasia į kovą
Vyrai, mus jau šaukia...
Tėviškėlių kraujas
Nemunėliais plaukia.

Gimtoje pirkelėj
Židiniai užgesė,
Sibirian išėję
Tėvas, broliis, sesė...

Gauskite trimitai,
Oškite girios uosiai,
Laisvės žygio dainą
Su jumis dainuosim!

nusistatyta laikytis bent kiek patogesnio šio nr. formato.

• Rankraščius ar foto nuotraukas 6-jam nr. siųsti iki balandžio mėn. 10 d.

• Visi mūsų talkininkai—platinatai ir dar nesumokėjęsiej prenumeratoriai — maloniai prašomi galimai greičiau atsiskaityti.

• Visi ligšioliniai KARIO skaitytojai, rėmėjai ir bičiuliai maloniai prašomi pakviesti bent po vieną naują skaitytoją.

Viršelyje — Nepriklausomos Lietuvos kariai ir vėliavos, prie Vilniaus Katedros, Vasario 16-sios iškilmėse, 1940 m. — Vyt. Augustino nuotrauka.

Zaliojo Lietuvos kaimo jaunuolis, pirmųjų laisvės kovų savanoris - kūrėjas, 1919 metais.

(Atkelta iš 10 psl.)

Jėzno kautynės. Tuo pačiu metu, kada kautynės ėjo ties Kėdainiais ir Šėta, bolševikai supo Kauną iš pietų. Pirmiausia jie nusprendė paimti Jėzną, Birštoną ir Alytų; iš čia, perėję užšalusį Nemuną, viena kryptimi turėjo brautis gilyn į Suvalkiją, kita—žygiuoti Kauno link. Pavojus buvo didelis. O kariuomenės trūko.

Jėzna puolė bolševikų 7-tas šaulių pulkas. Mūsų karo vadovybė teįstengė iš Kauno pasiųsti į čia vos viena kuopa, be artilerijos ir kulkosvaidžių. Kuopai vadovavo kar. Zaskėvičius, kuris buvo drauge ir šio fronto baro vadas. Be jo, kuopoje dar buvo kar. Gataveckas ir kar. Cetuchinas. Vasario 9 d. kuopa, po trumpo poilsio Prienuose, atėjo į Birštoną. Tuo metu raitųjų gusarų būrys žvalgė priešą ir, po trumpo susišaudymo Jėzno miestelyje, pasitraukė atgal, be pertraukos sekdamas jo veiksmus. Pagal surinktus duomenis, priešas veikė susikaldęs mažesnėmis grupėmis, po 700-600-300 kovotojų.

Kar. Zaskėvičius nusprendė mušti priešą paskirai, dalimis, trukdamas jam susijungti. Kadangi jo turimos jėgos buvo pernelyg mažos, iš Alytaus 1-mo pėst. pulko jis pareikalavo atsiųsti pagalbą viena pėst. kuopa. Jo planas būtų pavykęs, jei ne karin. Cetuchino (ruso) žiauri ir klastinga išdavystė.

Nieko apie šią nuspresta išdavystę nežinodamas, kar. Zaskėvičius davė įsakymą: pirmas būrys su vienu lengvuoju kulkosvaidžiu turi apeiti Jėzno miestelį iš vakarų pusės ir pulti priešą iš sparno; antras būrys turi pulti priešą, apeidamas Jėzno ežerą iš rytų pusės.

Kar. Cetuchinas, vadovavęs 1-jam būriui, savo kareivius tiesiog nuvedė pas bolševikus, įsakęs į juos nešaudyti. Paskutinę minutę dauguma savanorių suprato išdavimą ir spėjo pasprukti, bet dalis — 18 vyrų — liko. Šiuos bolševikai pagal savo paprotį žiauriausiu ir tik jiems žinomu būdu nukankino, badydami juos durtuvais,

kapodami kardais, spardydami į miršančių veidus, išplėsdami liežuvius... Puolimas nepavyko, teko atsitraukti.

Vasario 11 d. atvyko prašytoji iš Alytaus pagalba. Pribuvo ir vokiečių dalinys. Vasario 13 d. bolševikai vėl puolami. Planas ir dabar buvo tas pats. Nežiūrint didelės priešos persvaros, bolševikai buvo stipriai sukulti ir priversti bėgti. Nugalėtojams teko didelis grobis.

Po 3-4 dienų lietuviai išvyjo bolševikus ir iš Pūnios, Butrimonių ir Stakliškių.

Alytaus kautynės. Pirmajam pėst. pulkui, kuris, iš Vilniaus atbloktas, stovėjo Alytuje, vadovavo narsus ir energingas kar. Juozapavičius. Jo pulkas, kaip ir kiti, buvo formavimosi padėtyje, turėjo viso 600 savanorių, ir norėti iš jo kažko nepaprasto buvo sunku. Nežiūrint į šias aplinkybes, kai raudonieji, vykdydami bendrą planą, vasario 12 d. pradėjo Alytaus puolimą, idant išėitų į Nemuno ribą ir tęstų pradėtąjį Kauno supimą, pulkas drąsiai stojo nelygion kovon.

Fronto sektorius buvo nepaprastai platus. Užtvaros, saugojusios miestą nuo priešos, viena nuo kitos buvo per kelis kilometrus. Jos stovėjo kaimuose: Švobiškiai, Domantonys, Venciūnai, Uliškiai, Padvariškiai ir Norgeliškės. Vokiečiai, kurie telkėsi Alytuje, ir turėjo porą užtvarų prieš miestą, atrodė gana pakrikę, be to jų tarpe gerokas skaičius buvo komunistuojančių.

Sias negausias mūsų jėgas bolševikai puolė dviem pulkais (3-čiu ir 4-tu pėst. pulku), viso 2000 kovotojų. Savo sudėtyje jie turėjo normalią artilerijos ir sun. kulkosvaidžių paramą. Vos prasidėjus puolimui, vokiečiai pasitraukė, palikdami mūsų užtvaras kautis vienas. Lietuviai nepabūgo ir ilgai kovėsi, stengdamiesi atmušti gulančią priešos masę. Meiste savantiems ir ką tik atvykusiems savanoriams paskubomis buvo išdalinti šautuvai, ir net čia pat prie sandėlio juos mokė, kaip užtaisyti ginklą.

LIETUVIŲ TAUTOS AMŽINIEJI KAREIVIAI

MŪSŲ UNIFORMUOTI VYRAI RASO

...Skubame apmokymą dvigubu greičiu. Kartais dirbame visas 24 val. Nėpykit ir nesirūpinkit, jei kartais ilgai neparasau, laisvu laiku valome ginklus, aprangą ir kt. Mat, čia mamytės nėra, tai viskuo reikia pačiam pasirūpinti. Aš dabar esu sauniausioj JAV parašutininkų divizijoje, todėl iš mūsų daugiau ir reikalaujama.

Aš esu labai patenkintas, kad patekau į tokią garbingą dalį. Didžiutė ir jūs, tėveliai. Mano tarnyba nėra pavojinga. Aš matau kasdien tūkstančius šokimų, ir niekas iš vyrų nesusižeidžia. Tai maždaug tas pat, kaip šokti nuo stalo ant grindų. Tad nesirūpinkite, tėveliai.

Lietuviai visuomet būdavo geriausi

kariai. Kai tik pradėjau apmokymą, mane tuojau pastebėjo dalinio vadovybė. Po trijų savaičių mane paskyrė skyrininko pavaduotoju. Visa kuopa žino, kad aš esu lietuvis...

Vyt. Daugirdas

—:—

...Tai matai, Mindaugai. Jau pora savaičių, kai aš keliu 4 val. ryto, o guliu 10 val. ar vėliau vakare... Valgau, ką duoda, kai liepia — šliaužiu pilvu ir t.t. Žodžiu — rengiuosi būti kareiviu. Bet... man tai nenaujiena. Gyvename dviejų aukštų barakeliuose. Rašau Tau, sėdėdamas ant lovos.

Po daugybės anketų ir skiepų, buvau paskirtas į vieną lauko artilerijos batalioną. Maistas pusėtinai, drabužių—gyva pekla...

Tavo Vitāls

Raudonųjų puolimui įsisiūbavus ir sulaužius narsių mūsiškių pasipriešinimą, pulko vadas kar. Juozapavičius skubėjo, į miestą gelbėti brangiojo pulko turto — ginklų. Tuo metu į miestą veržėsi bolševikai. Ginklai veikiai sukraunami į vežimus ir paskubomis vežami per Nemuno tiltą kiton pusėn. Lietuvii daliniai jau buvo pasitraukę. Kar. Juozapavičius lekia ant žirgo paskui gurguoles, bet taikliai ir iš pasalų nutaikyta priešos kulka perveria jo krūtinę. Jis krinta nuo arklio ant tilto grįstų ir miršta.

Reikia čia priminti, kad kar. Juozapavičius buvo pirmasis Lietuvos kariūninkas žuves už Lietuvos laisvę 1918-1921 m. kovose. Alytaus kapuose, prisikėlus Lietuvai, jam buvo pastatytas skubėjos, į miestą gelbėti brangiojo pulko turto — ginklų. Tuo metu į miestą veržėsi bolševikai. Ginklai veikiai sukraunami į vežimus ir paskubomis vežami per Nemuno tiltą kiton pusėn. Lietuvii daliniai jau buvo pasitraukę. Kar. Juozapavičius lekia ant žirgo paskui gurguoles, bet taikliai ir iš pasalų nutaikyta priešos kulka perveria jo krūtinę. Jis krinta nuo arklio ant tilto grįstų ir miršta.

Be ši viešnagė Alytuje jiems buvo trumpa. Vasario 15 d. jie iš čia išmušami, o žymiai vėliau, pavasarį ir vasarą, po platesnio masto kautynių, jie liko išvyti iš visos Lietuvos.

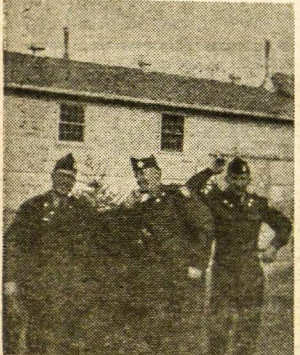
Pabaltijo ministariai D. Britanijai, su anglų karininkais ir pabaltiečių ryšininkais vyksta į pabaltiečių dalinių parādą 1948 m.

Ltn. Tervydžio vadovaujamas būrys inspekcinės apžiūros metu, britu zonoje.

Šerzantas St. Radavičius su sužeistu draugu legionierium lietuviu Saigono gatvėse, Indokinijoje.

Parašutininkų divizijos karys Vyt. Daugirdas (viduryje) su savo tarnybos draugais.

LIETUVIO KARIO INVALIDO PADĖKA

Ad. Ambraziūni.

Didžiai Gerbiamas Tamsta,

Netikėtai aš gavau KARIO nr. 2, iš kurio sužinojau, kad redakcija man jį atsiuntė už Jūsų įmokėtus pinigus. Tad jūsų geraširdiskumo dėka aš, čia vienišas gyvendamas vokiečių tarpe, dabar gaunu visų mėgiamą laikraštį KARI.

Nors aš jūsų nepažįstu, bet labai labai nuoširdžiai jums dėkoju. Nežinodamas jūsų adreso, rašau KARIO redakcijai. KARYS vėl mus visus suveda į vieną lietuvišką šeimą, kad vieni kitiems padėtume.

Ačiū, broli lietui. Linkiu geriausias sėkmės ir sveikatos.

Pranas Bagdanavičius

II-jo Pasaulinio karo invalidas, (14-A) Ulm/Donau, Boelke Wohnheim, Blok C, Room 47, USA Zone
G e r m a n y .

PAIEŠKOJIMAS

Prašomas atsiliepti Ant. Šukys, kilęs iš Sakių apskr. Ieško Jurgis Smalys, 70 Forest Row., Great Neck, L. I. N. Y.

BUVUS LEGIONIERIUS DŽIAUGIASI KARIU

Didž. Gerb. Kapitone,

Šiandien pergyvenu ne kasdieninį įvykį. Atidares savo pašto dėžutę, radau "Kari"! Mano džiaugsmui nėra ribų. Vartau jį, žiūrėdama ir vis nesinori tikėti, kad tai tikrumoje laikau savo rankose "Kari".

Esu tikras, jūs nudžiuginote kiekvieną lietuvių kari, nublokštą tolimiausiu pasaulio užkampin. Už jūsų triūsą bei pastangas, dedamas "Kario" išleidimui, reiškiu jums giliausią pagarbą, bei mano nuoširdžią padėką.

Siuo momentu labai norėčiau padėkoti tam Gerardui, kurio dėka gavau "Kari". Deja, nežinau, kas šią brangią dovaną man prisituntė. Prašau todėl jūsų pranešti man, kam turėčiau už tai padėkoti. Būsiu labai dėkingas.

Paskutiniu laiku aš jau nusivilkau kario drabužius, padėjau ginklą ir jau penktas mėnuo esu civilis žmogus. Nors buvau pasiilgęs laisvo gyvenimo, vistiek ilgi kariškos gyvenimo metai padarė savo. Kaip tas senas kavalerijos arklys, nenoriu susigyventi su mintimi, kad, štai, jau pasakytas galutinis sudiev kariškai "melodijai". Rusena viltis, gal ir netolimoje ateityje vėl užsilviki karinę uniformą ir atsirasti karių gretose. Kartu gi norėtušį pasukti žygio vora Tėviškėlės link...

Linkiu jums išvermės ir kuo geriausios sėkmės visuose jūsų darbuose!

Su pagarpa,

St. Radavičius

Red. pastaba: Buv. legionieriui St. Radavičiui KARYS siunčiamas mūsų bičiulio V. Graužinio dėka.

LIETUVIO LEGIONIERIAUS BALSAS IŠ INDOKINJOS

Viename lietuviškam laikraštyje radau žinia, jog mielas karių laikraštis KARYS vėl yra naujai užgimęs Amerikoje. Todėl prašau man patarti, kokiū būdu galėčiau jį gauti. Man, kaip kariui, būtų daug džiaugsmo, jeigu senasis mano prietelius KARYS vėl galėtų mane lankyti.

Su pagarpa,

Šerzantas Kačerauskas

LAIŠKELIS IŠ VOKIETIJOS

...Pas mus kol kas ramu. Gal būt dar šiais metais nieko nebus. O gal tik apie rudenį, kai bus nuimti javai. Kiekvienas agresorius pradeda karą maždaug tuo metu. Be to, rusams gūla ant sprando Kinijos išmaininimo sunkumai.

...Muenchene rusų baltgvardiečių emigrantai nori steigti savo pulkus. Tuo reikalu yra paduotas prašymas gen. Eisenhoweriui. Rusų gen. Petuchov yra pasakęs Vak. Vokietijos kancleriui Adenaueriui: "Jeigu man leistų suformuoti bent 3 divizijas, tai po pusmėčio aš turėčiau jų 20."

Galimas dalykas, kad jei Ryt. Vokietijos rusų kariai žinotu, jog iš ten pabėgę turės kur prisiglausti, tai dezertiruoju istisais daliniais.

Ką atsakys gen. Eisenhoweris — dar nebuvo žinoma. N. N.

Kazys Binkis

MES GYVENAM

Mūsų žaizdos kaskart naujos,
Mūsų dainos kaskart kitos!

Širdį gelia,
Sielą kelia.

Tulpės krauju nudažytos,
Puošia mūsų klaičių kelią.
Ūžkit liepos, gauškite eglės,
Nors pakirstos, nors išvirte!

Mes kovoti nepasenom,
Nors mums priešas skelbia mirtį, —
Gauškite eglės, — mes gyvenam!

5.000!

Jungtinėse Amerikos Valstybėse 1950 m. atgaivintas

K A R Y S

trumpu laiku paplito visuose kontinentuose, visose laisvojo pasaulio šalyse. Jo balsą mūsų vyrai greitai išgirdo ir tolimojoje Australijoje, N. Zelandijoje, Indokinijos kovų laukuose. Jau užmezgti su jais tamprūs ryšiai ir laukiami iš ten daugiau įdomios medžiagos, foto nuotraukų.

Senaisiais tradiciniais ryšiais jungdamas visus buvusius ir dabar esančius karus, visus lietuvius, 1919 — Nepriklausomybės kovų — metais gimęs, mūsų

K A R Y S

jau pirmuoju žygiu savaime pasidarė žurnalą viso pasaulio lietuvių karių, kovojančių, dirbančių ir besisielojančių laisvos, demokratinės Lietuvos kuo greitesniu išlaisvinimu, jos atstatymu. Kario sąvoka šiandien apima kiekvieną lietuvių patriotą, vyrus ir moteris, visokiomis aplinkybėmis dirbančius Lietuvos garbei, jos laisvei.

Vadovaudamasis lietuviška, krikščioniška dvasia,

K A R Y S

vienodai brangina visų demokratinų srovių bei įsitikinimų lietuvius, nes visi jie pavojaus valandą kovojo, tebekovoja ir dar aršiai grumsis artimoje ateityje — dėl Lietuvos laisvės idealo.

Šiomis istorinėmis pasaulinio nerimo dienomis, kada diena dieną auga mūsų tėvynei išlaisvinimo viltis, kada suėjo 33-ji metai nuo pirmųjų Lietuvos laisvės kovų, kurių metu gimė ir mūsų senasis žurnalas

K A R Y S

gyvai atgyja ir gražiosios mūsų kariuomenės tradicijos, kur savosios spaudos kūrimas, jos visokeriopas rėmimas ir tobulinimas buvo vienoje pirmaujančių vietų. Štai todėl ir šiais 33-čiais nuo anų kovos dienų ir nuo karių laikraščio

K A R I O

gimimo metais senieji mūsų ginklo ir plunksnos draugai, negailestingai išblaškyti po visą pasaulį, šiandien vėl iškelia šūkį:

33-JŲ METŲ NUO JO PASIRODYMO PROGA, SUTELKIME MŪSŲ MĖGIAMAM ŽURNALUI KARIUI 5.000 SKAITYTOJŲ!

TAI BUS GERIAUSIAS TIEK LAISVĖS KŪVŲ, TIEK KARIŠKOS SPAUDOS TRADICIŲ PRISIMINIMAS, JU ĮVERTINIMAS. TIKTAI MŪSU K A R Y S DAUGIAUSIAI RAŠO APIE KOVAS IR KARIUS, KURIE KOVOJO, DABAR KOVOJA IR KOVOS DEL LIETUVOS. JIS JUNGIA MUS ISBLAŠKYTUS! JIS RIŠA MUS SU VISA KOVOJANČIA LIETUVIŲ TAUTA!

Šios mintys ir ši senųjų ginklo draugų iniciatyva — yra geriausias moralinis atplaidas visų laikų ir visiems KARIO kūrėjams, redaktoriams ir bendradarbiams. Mes tai ir vykdysime. Pakanka, kad kiekvienas dabartinis KARIO skaitytojas pakviestu ir surastų bent vieną naują metinį, pusmetinį ar atsk. numeriais skaitytoja — mūsų tiražas užsibrėžtą kiekį netik pasiektu, bet ir pervirsytų.

Tad:

Nė vieno kario — neliks be KARIO!

KARYS—mūsų vyrams, išvykusiems į armiją!

KARYS—geriausias bičiulis mūsų tremties jaunimui!

Išrašykime KARIJ mūsų artimiesiems ir pažįstamiems Vokietijoje!

Suteikime redakcijai žinias apie karus ir kt. ligonius ar invalidus Europoje ir pasaulyje. KARYS jiems bus siuntinėjamas nemokamai!

Į talka, veteranai ir jaunime! Mūsų žurnalas turi tobulėti, gerėti. Bendra talka tai tikrai pasieksime!

5.000!

K A R Y S , 156 STEAMBOAT RD., GREAT NECK, N. Y.

POGRINDŽIO SPAUDA NACIŲ OKUPACIJOS METU

(Tęsinys iš nr. 3)

Kai kurios pogrindžio spaudos idėjos ir darbai

Bendrais bruožais apžvelgę pogrindžio spaudos organizaciją ir jos darbo sunkumus, susipažinkime bent su kai kuriomis idėjomis, kurios reiškėsi pogrindžio spaudoje, o taip pat iškelkime ir kai kuriuos taip svarbius ir reikšmingus mūsų tautos egzistencijos išlaikymui atliktus jos darbus.

Prieš vokiškąjį nacizmą pogrindžio spauda stato lietuviškąją demokratiją.

Lietuvis savo prigimtimi yra demokratas. 1918 m. Lietuva buvo atkurta griežtai demokratiniiais pagrindais. Nepr. gyvenimo metu Lietuvos visuomenė nebuvo vienyalytė. Ji, kaip ir kitose kultūringose demokratinėse šalyse, buvo susiskirsčiusi į partijas. Čia buvo galima rasti įvairiausių srovinių judėjimų, pradedant kairiaisiais, baigiant dešiniaisiais. Plačiai išbuvojęsi partinė spauda informuodavo gyventojus apie didžiuosius demokratinių valstybių laimėjimus.

Respublikos vyriausybė, nors paskutiniiais N. gyvenimo metais ir savaip taikindama demokratijos principus krašto viduje, užsienio politiką vedė teisinga, griežtai demokratine linkme, nuoširdžiai bendradarbiaudama su didžiomis demokratinėmis valstybėmis. Nekartą dėlto jai hitlerinė Vokietija darė skaudžius priekaištus dėl tokios užsienio politikos. Iš mūsų ji tyčiojosi, girdi, demokratija mus parduosianti.

Galas Lietuvos demokratiniam judėjimui buvo padarytas 1940 metais. Pirmosios okupacijos metu buvo likviduotos visos lietuvių demokratinės partijos, jų vadovai; daugelis eilinių narių suimta, ištremta. Tais metais Lietuvoje tegalėjo veikti tik viena partija (komunistų).

1941-1944 m., nacių okupacijos metu, Lietuvos visuomenė turėjo užmiršti visą, ką kiti kraštai vadina spaudos, žodžio, asmens neliečiamybės, susirinkimų, draugijų laisvėmis. Tais metais nebuvo leista atsikurti nė vienai lietuviškai partijai. Okupacinė valdžia leido steigti „kvislingininkams“. Deja, tokio elemento lietuvių tautoje neatsi-

K. PELĖKIS

rado. Taigi ir tokios partijos sukurti jiems praktiškai nepavyko. Vienok nereikia manyti, kad liet. demokratinė partija nebuvo taip vadinamajame pogrindyje. Antrosios (nacių) okupacijos metu jos buvo daug labiau išryškėjusios, kaip pirmoje. Turėjome net slaptus politinius didesnio masto suvažiavimus Vilniuje, Kaune, Šiauliuose, nuvažytus srovinėm spalvom. Sutinkame eilę partinių srovinių laikraščių, pagaliau, net du politinių pogrindžio centru, kiek vėliau suėjusius į vieną.

Bet gi visos partijos, gal kiek kitomis priemonėmis, siekė vieno ir to paties tikslo: nepriklausomos, demokratinės Lietuvos atstatymo, Lietuvos, laisvos nuo naciškos ar kitokios okupaci-

jos. Sunkiose kraštui valandose buvo atsisakyta nuo daugelio partinių ambicijų, ir visos partijos suderino savo veiklą kovai prieš okupantus.

Lietuvos visuomenė pogrindyje ir viešame gyvenime šventai tikėjo į fašizmo, nacionalsocializmo ir kitų totalitarinių režimų žlugimą. Ji matė tik demokratijoje pergalę ir ja tikėjo, tai ryškiai galima matyti, kad ir iš šių pogrindžio spaudos ištraukų:

“Turint galvoje angly-amerikiečių bloko vyravimą, po karo ir teoretiskai ir praktiskai sklinamas kelias tarptautiniam demokratijos laimėjimui. Iš šito karo demokratija gali išeiti ne tik kaip reikalinga, bet kaip būtina valstybės santvarkos forma. Tai, žinoma, bendras principas, kuris kiekviename krašte turi būti individualiai suderintas su vietos sąlygomis.

Svarbiausia tai, kad šio karo pabaiga skelbs antidiktatūrinę ir prodemokratinę tendenciją — ir tai pasauliniu mastu.

Ta santvarkos problema liečia Lietuvą. Ji turės būti demokratiniai suorganizuota.”

arba:

“Žlugus fašizmui, anglosaksai laimėjo ne tik politiskai, bet ir ideologiškai. Demokratija, kuri baigiantis anam D. Karui, buvo visų tautų viltis, laimi ir šiame kare. Tada trupėjo monarchijos, šiame kare dūžta diktatūros. Jau aišku, kad pokarinė pasaulio tvarka bus demokratinė.”

Pogrindžio spaudoje mes randame eilę straipsnių (ir net atskirą jų ciklą) apie demokratiją Lietuvos valstybės (pokarinės Lietuvos) sutvarkymą. Analizuojami net demokratinės ateities valstybės konstitucijos bei ūkio reikalai. Kai aplinkui siautė žiaurus fašizmas ir kai jis vis

ST. TAMULAITIS

LIETUVOS SUKILĖLIAI PRIEŠ MASKOLIUS 1863 M.

(Du fragmentai iš apysakos “Tėvų Keliais”)

SUKILĖLIŲ STOVYKLA MIŠKE 1863 M. GEGUŽĖS 3-4 D.D.

Pro retą medžių tinklą veikia juodu pamatė dūmus ir išgirdo žmonių balsus. Dar maža miško pastraipa, dar keletas žingsnių į kalvą — ir prieš akis, lyg delne, štai ir pati sukilėlių stovykla.

Vaizdas retas, egzotiškas. Aplink, kur akys mato tvyro žalių eglynų danga, išmarginta lapuočių kepurėmis, o viduryje — palilga miško aikštė, perkirsta upeliu, su daugybe ugniakurių, vežimų ir palapinių, tarp kurių, it skruzdėlės, juda kruta uniformuoti ir be uniformų vyrai. Jų daug. Vieni jų vaikštinėja laisvi, rūkydami pypkes ir tartum ieškodami darbo, antri sėdi ant rąstgalių, šalia liepsnojančių laužų, kajoja mėsa ir skuta bulves, tretė taisy šautuvus, bando durtuvus, piausto iš čia pat pamestų švino pliauskų kulkas, samsto atsargiai, lyg brangenybę, paraką, dar kiti lošia palapinėse kortomis, gurkšnodami vyną ir degtinę, nes — pavojus arčiau — aiškiai girdėti juokas, ginčai ir bonkų bei pinigų skambėjimas. Šie paskutiniai — bajorai; jie sudaro mažumą, bet, turėdami atliekamų grašių, dosniai iš kairės ir dešinės moka už patarnavimus.

Nuošaliai, po medžiais, stypso kariška virtuvė, greičiausia pagrobta iš rusų, gretimais dvi lauko kalvės, kurios be perstojo skambina kūjais ir taisy ginklus, o už jų — balta lentų pasiūrė su paraku ir municija, saugojama ginkluoto sargybinio.

Miške strampinėja keli jaučiai mėsa, žardukyje kriuksi pavogtos kiaulės; toli, panuovalyje, išklystantčiame į drėgną palaukę, ganosi supančioti arkliai.

Nudžiugę ir linksmi sutiko jaunąjį bajorą vyrą, Stovyklos rimtis staiga iširo: mėsa liko nesukapota, kulkos nebaigtos, kūjai nutilę — visi bėgo

pažiūrėti atvykusio svečio ir paspausti jam ranką. Toks įvykis, kurgi toks įvykis, broleli!... Ne kasdien panašūs raiteliai čia pat pasirodo, o ne!... Greit aikštėje girdėjosi tik šitokios kalbos:

— Ar girdėjot, ką, ar šnekėjot? Stačiai iš užsienio, iš Prancūzijos!... Razumnas vyras, ką tu su juo, sutartis darė, pagalbos gavo...

— Jeronimas sakė, ateina daugybė ginklų, tarpe jų 100 armatų ir 5000 karabinų. Tai bus ruskiu, vyruti, tai bus! Tada dui, Mikai, su ridikais iš mūsų krašto! Chi-chy...

— Prūsas užtikrino pagalbą ir tuoj paskelbs Rosėjai karą! Maskoliams bus smertis! Ką, tu žmogau katalike, ar ne taip anuomet šnekėjo Vaivara mums?...

— Vaivara, Vaivara!... O aš sakau: čerauninku residenk, vandeniu nesirem. Kol visi mužikai ne ant kojų, čia nieko tau nepadarys nė pats turkas. Kad jis ginklų gavo, vo-o, tasgates, tai jau kits dalyks.

— Gaidelėvski wrocil, bėdzie poradek ir zwy-cięstwo. Ach, ten Gaidelėvski!...

Pakalbėjęs su vyrais ir apžvelgęs jų būklę, Gaidelis, lydintas savo dvaro kumečių, nuėjo ieškoti vado. Palapinėje jo nerado; jis buvo išvykęs patikrinti sargybų ir turėjo veikia grįžti. Penkiolikmetis berniukas, matyt, tarnas, vikriai sukinėjęs prie ugnies, virdamas košę ir spirgindamas lašinius. Linksma, žvalus, be rūpesčių, jis dainavo dainą apie išėjusius į karą brolelius, kurių laukia jauna seselė. Svečiui kiek užgaišus, tuoj pasirodė turis puikų šautuvą, kurį gavęs dovanomis iš savo pono už vikrų patarnavimą, po to ėmė pasakoti apie savo koją, kurią seniai gyvatė įkrito ir kurią kirmėlius Vaivara užžadėjo. Maskolijū nebijąs, ne, ne, tenegąsdinė jo, jis jau ne vaikas, ir, va, tikės svečias ar ne, o kelis ruskius šiemet tikrai nupyksinsias už tėvo išvežimą į Maskoliją,

Vasario 16-sios minėjime, Čikagoje dalyvavo JAV senatorius Everett M. Dirksen (dešinėje) ir Lietuvos Konsulas Čikagoje Dr. P. Daužvardis su žmona.

National Guard of Ill. Čikagos dalinio atstovai Vasario 16-sios minėjime. (Iš kairės į dešinę) Lt. R. Richardson, Sgt. A. Shvegžda ir Pv. J. Vareika, kurie dalyvavo Vasario 16-sios minėjime, Čikagoje ir nuosirdžiai pasveikino linkėjo Lietuvai kuo greičiau išsilaivinti iš bolševikijos vergijos.

KULTŪRINĖS Naujienos

— Spaudos pranešimu, Lietuvoje mirė vienas žymiausių mūsų istorikų — Augustinas Janulaitis.

— Dail. Ad. Valeška Čikagoje atidarė bažnytinio meno studiją, kuri galės atlikti ir bažnyčių dekoravimo darbus.

— Daugelis lietuviškų kolonijų tiek Amerikoje, tiek kitose pasaulio šalyse ruošiasi šiemet liepos mėn. minėti 700 metų sukaktį nuo pirmojo Lietuvos krikšto ir Mindaugo karūnavimosi Lietuvos karaliumi.

— Bolivijos valdžia apdovanojo tenai gyvenantį lietuvių dailininką Joną Rimšą Bolivijos ordenu Condor de los Andes Comendador už jo nuopelnus to krašto meno gyvenime. Šiuo metu dail. J. Rimša yra Bolivijos atstovas ispaniškosios Amerikos dailės parodoje Madride.

— Vasario 16 vardo Lietuvių Gimnazija Diepholze, Vokietijoje, kuri yra vienintelė pasaulyje tikra lietuviška

gimnazija, nes ji vadovaujasi Nepriklausomosios Lietuvos mokslo statutu, dabar susilaukia organizuotos paramos iš visame pasaulyje gyvenančių lietuvių. Didesniuose Amerikos miestuose tai gimnazijai remti yra sudaryti atskiri komitetai.

— Faustas Kirša šiemet mini 60 metų sukaktį. Jis į Ameriką atvyko Pr. Lapienės sudaryta sutartimi. Šiuo metu gyvena Bostone ir kartu su St. Santvaru ir kt. kultūrininkais dirba lietuvių fabrike.

— N. Zelandijoje Lietuvių Draugija, pirmininkaujama agr. dr. A. Butkaus, leidžia savo žinių biuletinį. Iki šiolei išleista 3 numeriai.

— J. Bičiūnas, lietuvis kunigas, Romoje rašo disertaciją apie vyskupa Valančių.

— Sveicarijos lietuviai pradėjo leisti savo žinių biuletinį. Jį redaguoja dr. A. Gerutis.

— Viso pasaulio lietuviai iškilmin-

gai paminėjo Vasario 16-33 metų sukaktį nuo Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo. Ta proga surinkta ir aukų laisvės vadavimo darbui remti. Vasario 16 proga ir "Voice of America" pradėjo transliacijas lietuviškai.

— Lietuvos operos solistė Elžbieta Kardalienė, šiuo metu gyvenanti Kanadoje, mini 20 metų sukaktį, kai pradėjo dainuoti Lietuvos operoje. Ta proga kovo 14 d. įvyksta jos dainų koncertas Montrealyje.

— Vasario 25 d. Brooklyno Vaidintojų Trupė, vad. dramos aktorius Vitalio Zukausko, 50-čiai metų nuo pirmojo lietuviško vaidinimo paminėti, Brooklyne suvaidino Keturakio 3 v. komedija "Amerika Pirtyje." Spektaklis praėjo dideliu pasisekimu.

IR MAZUCIAI PRISIMENA VARGAN PATEKUSIUS!

Jau antri metai Elizabeth, N. J. vaikučiai prieš Velykų šventę prisimena lietuvius vaikučius, senelius ir ligonius pasilikusius vargti Vokietijoje.

Sv. Petro ir Povilo lietuvių parapijos, Elizabeth, N. J. mokyklos vaikučiai, sesulys pranciškiečių vadovaujami ir pritariant klebonui kun. J. Simonaičiui, sumanė ypatingu būdu sukelti pinigų lietuvių vaikučių, senelių ir ligonių šalpai Vokietijoje. Mokyklos berniukai parūpino desreliu, mer-

gaitės pyragaičių, kuriuos pardavinėjo ir gavo gražaus pelno — \$75.00.

Neseniai BALF pirmininkas kan. prof. J. B. Koncius lankėsi Elizabete. Ta proga mokyklos vaikų delegatė jaunutė Evalina Kaminskaitė įteikė pirmininkui \$75.00 mokyklos vaikučių vardu ir prašė juos skirti vaikučių, senelių ir ligonių šalpai Vokietijoje. Kanauninkas J. B. Koncius tą patį sekmadienį Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje padėkojo vaikučiams ir parbrėžė, kad ši auka yra vaisius artimo meilės — didžiausios krikščionybės dorybės. Taip pat padėkojo seselėms pranciškietėms, kurios taip gražiai išauklėjo lietuvių parapijos mokyklos vaikučius.

ISIGYKITE DIDELĖS VERTES KNYGA

Jau pradėdama ruošti spaudai žymaus foto menininko Vytauto Augustino Lietuvos vaizdai. Tai didelio formato (12x8 col.) leidinys, kuriame tilps daugiau kaip šimtas vaizdų. Kiekvienas vaizdas bus atspausdintas atskirame puslapyje. Leidinio įvadas ir kiti tekstai spausdinti lietuvių ir anglų kalbomis. Leidinys spausdinamas geriausiame, specialiai pritaikintame popieriuje ir bus įristas į kietus meniškų viršelius.

Siame leidinyje vaizdais atspindės visas Nepriklausomos Lietuvos kūrybinis darbas — Lietuvos miestų išaugimas, modernioji statyba, ekonominis bei ūkinis išaugimas. Taip pat tilps Lietuvos istoriniai paminklai bei jos gamtovaizdžiai. Šis vertingas veikalas bus ne tik vaizdus savo Tėvynės prisiminimas, bet puikiai tiks ir svetimtaučiams supažindinti su Lietuva. Kiekvieno patriotiškai galvojančio lietuvių pareiga yra tą leidinį iš anksto užsiprenumeruoti ir tuo prisidėti prie jo greitesnio pasirodymo.

Dėl šio leidinio spaudos brangumo jo tiražas bus leidžiamas tokio dydžio, kiek bus prenumeratorių. Norintieji šį leidinį įsigyti, malonėkite nedelsdami jį užsisakyti. Užsisakiusiems ir pinigų sumokėjusiems iš anksto, jo kaina bus tik 3 dol., o užsisakiusiems ir pinigų pasizadėjusiems sumokėti leidiniui išėjus — 4 dol.

Užsakymus ir prenumeratorus pinigų prašome siųsti leidyklos administratoriui šiuo adresu: Povilas Ališauskas, 140-02 84th Drive, Jamaica, N. Y.

Leidykla VAGA

vaikų verksmas, Civiliai rusai, gyvenantieji atskirame name, visiškai neteko galvų, nes ten dundėjo užkalamos durys ir apkraunami dėžėmis langai.

— Metėžninki, proklyatyje metėžninki! Ach, Bože pamilui nas!...

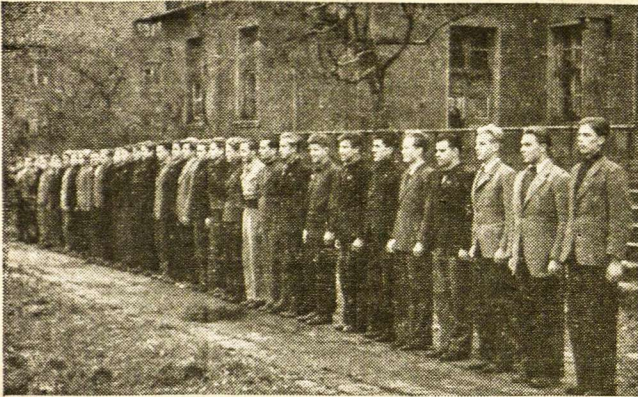
Ne vienas iš šių barzdotų įnamių dabar dūsavo savo plačiosios tėvynės laukų ir paprastų mužiko vyzų, kurias šiuo metu mielai mainytų į vogtus bajoriškus čebatus.

Iš rūmų saviškiams į pagalbą ėmė bėgti maskolių kareiviai. Padriki, be kepurii, tūli net be švarkų, jie atrodė panašūs į vaiduoklius arba išgąsdintus vėlnius, kuriuos pamaldus kunigas, užkrūpęs varpinėje, netikėtai perpylė šventuoju vandeniu. Krūmuose jų laukė Karpis su Jeronimu ir dar 24 vyrai. Vienus jie tuoj išguldė šūviais, antrus sumisčius ir neryžtingai bandančius eiti į durtynes, išsklaidė arba paėmė nelaisvėn.

Tuo metu pasigirdo duslus trenksmas: dan-dan, dan-dan, lyg kokia milžino kumštis bandytų sie-

nos stiprumą. Buvo tai kaliniai; jie daužė rąstgaliu špižio duris, norėdami greičiau išsivaduoti. Durys betgi nejudėjo; rūščios ir tvirtos, jos, rodos, tik šaipėsi iš tokių menkų ir negudrių belaisvių pastangų.

Matydami savo pralaimėjimą, rusai nutarė kalinius sudeginti. Jų pyktis sutapo su šalta pareiga: vyriausybei už šį darbą juos vėliau tik pagirs, tik medaliais apdovanos. Kas žudo kietasprandį litovcą, tas rengia vietą šventajai provoslavijai — taip andai jiems dėstė pats oficerius Ivan Petrovič. Veikia ant mažojo namuko stogo ėmė lėkti liepsnojančiai šiaudų kuokštės ir kristi į Radavičiaus anksčiau padarytąją skylę. To negana: vamzdžiais, kuriais tekėdavo spiritas, nūnai pradėjo tekėti vanduo; jis turėjo prigirdyti ugnies nepaliestuosis. Patyręs, kas darosi, Gaidelis su Mykoliuku bandė vamzdžius sugadinti arba nuplėšti žemėn, bet jo pastangos liko visiškai tuščios: įrengimai buvo per stiprūs, o vanduo, lyg paakintas, dar greičiau tekėjo. (Bus daugiau)

Būsimieji Lietuvos kariai Vakarų Vokietijoje. Vasario 16-sios Lietuvos gimnazijos moksleiviai rikiuotėje Diepholze.

PASISTATYKIME PAMINKLĄ

Nepriklausomoje Lietuvoje Vasario 16 proga buvo stengiamasi ne vien iškilmingai paminėti tą dieną, bet neretai įvairiuose miestuose ir miesteliuose tą dieną buvo šventinami ir atidengiami Nepriklausomybės, Laisvės, žuvusiems Kariams ir kiti paminklai.

Štai jau septintą kartą tremtyje minime Vasario 16-ją. Ar nevertėtų rūms ir tremtyje pasistatyti kokį paminklą? Tiesa, daug paminklų Lietuvoje greit nutrupėjo, o šiandien, okupantų dėka, jų ir visai nebeliko. Tad reikėtų pagalvoti apie stipresnį, patvaresnį, prasmingesnį paminklą.

Ir štai, pasirodo, toks paminklas jau yra! Ir šių metų Vasario 16 jis bus pašventintas ir atidarytas. Kad tik jis nenutrūpėtų!

Tas paminklas — tai Vokietijoje, Diepholze, veikianti vienintelė visame laisvame pasaulyje lietuviškoji gimnazija. Ir toji gimnazija pavadinta kaip tik Vasario 16-sios vardu.

Ar gali būti gražesnis paminklas, kurį pasistatysime mes, lietuviai, jei tą gimnaziją pavyks išlaikyti, iki ji galės būti perkelta į Nepriklausomą Lietuvą?

P.L.B. Vokietijos Krašto Valdyba savo atsišaukimu spaudoje kreipėsi

KNYGOS MŪSŲ ATŽALYNUI

Mūsų jaunimas yra nutautimo pavojuje. Saugokime jį Lietuvai per lietuvišką kalbą, per lietuviškąjį meną, dainą, per lietuviškąją knygą.

Sunkus lietuviškosios knygos kelias ne savoje tėvynėje. Jau kuris laikas, kai mūsų jaunimui neišleidžiama jokia lietuviška knyga. Lietuvių Spaudos Centras Amerikoje "Gabija" eina lietuvių jaunimui talkon: šiais metais "Gabija" išleidžia mūsų klasikų raštus, skirtus jaunimui. Pirmaisiais leidimais eina Vinco Pietario "Lapės pasaka", Lazdynų Pelėdos "Motulės paviljoje", Motiejaus Valančiaus "Vaikų knygelė" ir Vinco Krėvės "Milžinkapis". Toliau bus leidžiama Vaižganto, Zemaitės, Satrijos Raganos ir kitų lietuvių rašytojų raštai. Visi leidiniai bus iliustruoti mūsų dailininkų piešiniais.

Šiais metais išleistos knygos, atskirai perkant, kainuos nemažiau \$3.00, gi prenumeruojant jas iš anksto tekainuos \$2.00. Kiekviena nauja išėjusioji knyga pirmiausia bus išsiuntinėta prenumeratoriams.

"Gabija", tikėdamasi tėvų, mokytojų ir jaunimo organizacijų paramos, kviečia visus į talką. Užsakę šias knygas jaunimui, jūs suteiksite daug džiaugsmo jiems, o leidyklai padėsite atlikti svarbų kultūrinį žygi.

Prenumeratą siųsti šiuo adresu: Gabija, 340 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

"NAKTIS VIRSUM ŠIRDIES".

Atsiųsta paminėti naujai išleista

NAUJĄJĮ BIČIULĮ SULAUKUS

(Iš mano dienoraščio)

Už lango krenta tokios gražios snaigės. Gatvėje vaikai žaidžia rogu-tėmis. Anglijoj sniegas — didelė naujiena vaikams. Labai ryškūs ir prieškalėdinis žmonių judėjimas. Juza mašinos įvairios krovinių, eglaitėmis pasidabinusios, o langai jomis išpušti jau prieš trejtą savaitę; kiekvienos šeimos vis įvairiau. Mūsų tautiečiai irgi nesigaili nors ir sunkiai uždirbtų lėšų, savo vaikučiams, šeimoms. Kartu su snaigėmis — čia ir tas įkyrus rūkas, susimaišęs su dūmais. Kai įkvepi ora, krūtinėje jauti didelį kartumą.

Mano mieste gyvena keli šimtai lietuviškų širdžių, kurios tuksi įvairių fabriku užkampuose. Gyvena, dirba, villiasi vėl kada nors grįžti savo šalin, nors ir čia kažkas jau susukę nuosavas gūžtas.

Laiškanešys vėluoja valandas, kaip kad įprasta. Nesulaukiu. O toks ilgesys savų laikraščių, artimųjų laiškų. Sujaudinta širdimi rašau kunigui Alfonsui kelius žodžius, o akyse veržiasi ašaros. Negaliu jokiu būdu išverti neverkės. Taip labai gaila, netekus savo artimo žmogaus. Liūdna be galo vienšiu be artimųjų... Žaliuojanti 50-

Juozo Krumino apysaka "Naktis virsum širdies." Išleido Gabija, 141 psl., kaina \$1.50. Dail. P. Osmolskis. Tiražas 1500 egz. Knyga gaunama: Gabija, 340 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. ir pas platintojus.

į viso pasaulio lietuvius, prašydama paremti šią gimnaziją. Irodykime, kad esame organizuota ir kultūringa tauta ir pasiryškime tikrai gimnaziją išlaikyti. Iš mūsų prašo po pusę dolerio mėnesiui. Ar gi mes jį pagailėsime savo mielam jaunimui, kurį juk turime paruošti, kad galėtų pavaduoti mus, vyresniuosius, ir įsijungti į bendrą kovą dėl Lietuvos laisvės atgavimo?

Štai skaitome "Nepriklausomaj Lietuvos", kad kanadiečiai lietuviai apsideda po vieną dolerį mėnesiui. Garbė jiems — tai ne žodžių, bet veiksmų patriotai! Kaip girdėti, sukruoto D. Britanijos lietuviai, JAV kolonijos Worcesterį, Kalifornijoj, New Yorke ir kitur. Bet kai kuriose kolonijose dar tylu, o ir atsiliepusiose dar ne visi nariai prisidėjo prie akcijos. Vasario 16 proga sukruksime visi, dar labiau įsukime ratą, kad neliktų nei vieno lietuvi, kuris nebūtų prisidėjęs prie gelbėjimo mūsų jaunimo iš nutautėjimo pavojaus. Tegul kiekviena lietuviškoji organizacija, o kur jos nėra atskiri veiklesnieji lietuviai, organizuoja "Vasario 16 Gimnazijai", ar gal geriau "Lietuviškosios mokyklos Vokietijoje šelpti" ratelius, būrelius ar fondus, pavadinimas nesvarbu. Organizuoti geriau ir pastoviau atliksime darbą.

Sukruksime visi ir neatslūkime. Tikrai būtų mums garbė ir pasididžiavimas, kad tremtyje būdami nepasiskendome savo materialiniuose rūpesčiuose, bet neužmiršome tautos reikaliu — išplėšėme šimtus naujimo iš nutautimo slibino ir gražiname juos savo tautai. J u o d k a l n i s

VELYKŲ MARGUČIAI

VAIKUČIAMS TREMTYJE

Beveik kiekvienais metais kai kuriose Amerikos lietuvių mokyklose vaikučiai prisimena tremtyje esančius lietuvius vaikučius ir stengiasi Velykų švenčių proga juos apdovanoti velykiniais margučiais — dovanėlėmis, skanėsiomis ir kitais daiktais.

Siemet, artinantis Sv. Velykoms, neabejoju, kad Amerikos lietuvių mokyklų mokiniai taip pat prisimins ir esančius varge lietuvius vaikučius Vokietijoje, Austrijoje ir kit. Europos kraštuose.

Mielasirdingumas yra viena didžiųjų žmogaus dorybių, kuri skiepja artimo meilę.

Jūsų broliukai ir sesutės užjūriuose nėra toki laimingi, kaip jūs šiame krašte; jie neturi ir negali šventėms gauti tiek skanėsių ir margučių kaip jūs; jie džiaugiasi gavę sotų kąsnį ar šiltesnį drabužį. Jų tėveliai negali juos aprūpinti būtiniausiais daiktais, nes patys neturi ir negali jų gauti.

Mokyklų vaikučiai, kurie patę tarpusavyje gražiai bendradarbiauti ir žaisti, gali atjausti tuos, kurie vargsta ir skursta. Atsiminkite, vaikučiai, kad ir mažutė jūsų dovanėlė pradžiugins mažos mergaitės ar berniuko veidelį, kada jie gaus jūsų dovanėlę — margučį Velykų šventėms.

Katalikų Bažnyčios Galva, Sv. Tėvas Pijus XII, gavėnios proga per radiją kreipėsi į Amerikos vaikučius, ragindamas juos būti gailestingais kenciantiems ir vargstantiems vaikučiams tremtyje.

Kai kurios mokyklos sukėlė tam tikras pinigų sumas ir jau atsiuntė šiam tikslui BALFui. Būtų labai gražu, kad kiekviena lietuviška mokykla Amerikoje galėtų bent kukliai prisidėti prie mažųjų sušelpimo tremtyje. Visas surinktas aukas malonėkite siųsti:

United Lithuanian Relief Fund
of America, Inc.

105 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.

Kan. Prof. J. B. Koncius

BALF Pirmininkas

"Britanijos Lietuviai" trumpą skelbimėlį. Juk D. Britanijon daugiausia atsargos karių ir atkeliavo. Vieni iš belaisvių lagerių, kiti su šeimomis, tretį kovoję prieš Hitlerio režimą vakarų fronte, kartu su amerikiečiais, angliais ir kt.

Aš matau "Karyje" senuosius bendradarbius, k. t. St. Butkų, J. Mikštą, su kuriuo vienu laiku žygiavome mokomos kuopos priešaky, savoj žaliuku gretoj!

Aš tiesiu tremtiniską ranką ir kariūnams aspirantams, kuriuos mokinau pirmuosius kariskus žingsnius žengti. Sveikinu visus pažįstamus karius! O gerb. kp. S. Urbonui ir KARIUI — linkiu žengti tik pirmyn, sėkmingai degti kovos žiburėlius po visą pasaulį, kad prirtintų laisvę Lietuvai! Ilgiausių metu!

Ats. j. psk. Bal. Brazdžionis

SPORTO PASAULIJE

• Cikagoje šiuo metu veikia net 4 lietuvių sporto klubai: Grandis, Tauras, Ateitis, ir neseniai įsteigtas Lietuvių Futbolo Klubas "Lithuanica."
 • Detroito (Mich.) LSK "Kovas" dalyvauja Detroito B klasės pirmenybėse (krepšinio) ir pasiekė 2 laimėjimus ir pralaimėjo 1 rungtynes.
 • New Yorko futbolo rinktinėn (DAFB) pakviesti Lietuvių Sporto

Klubo Brooklyne 2 žaidikai: Vytautas Kalasinkas (centro puoliku) ir Albinas Gražys (kairiuoju puoliku). Ši rinktinė reprezentuos New Yorką būsimose futbolo rungtynėse (gegužės 6 d.) prieš Vokietijos "Oberligos" "Eintracht" Frankfurt vieneta.

• Lietuvių Sporto Klubu Brooklyne iniciatyva š. m. kovo 3 d. įvyks pirmosios lietuvių šachmatų tarp miestinių rungtynės Brooklynas-Bostonas.

• LAK suorganizuotose Brooklyno šachmatų pirmenybėse pirmąją J. Repečka ir Ed. Staknys.

• Lietuvių Sporto Klubu futbolininkai (I ir II vienetai) š. m. vasario mėn. pradeda žaisti New York State Cup ir Dr. Manning Cup turnyras. Jiems atsidėjęs vadovauja Jonas Atkočius, o treniruoja Kazys Brazauskas.

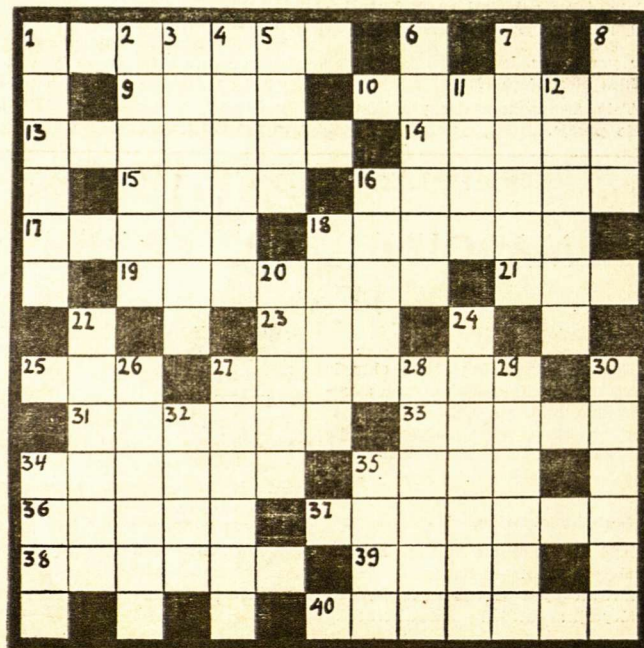
• Vokietijoje futbole pirmąją: Muhlbürg (31:13), Werder Bremen (28:10), Schalke 04 (28:10), Prancūzijoje — Le Havre (28) ir Italijoje — FC Milano — (34).

KRYŽIAŽODIS

Irašykite į langelius šios prasmės žodžius:

GULSCIAI: 1. Indijos miestas, 9. Universiteto salė, 10. Virvė karvei pririšti, 13. Santarvė, 14. Sicilijos miestas, 15. Saugojas, 16. Svorio vienetas, 17. Popiežiaus vainikas, 18. Sen. graikų dievas, 19. Staklių dalis, 21. Tapatybės įvardis, 23. Prieveiksmis, 25. "Zemėlapis" angliskai, 27. Medinukas, 31. Moters vardas, 3. Keturioliktą valanda, 34. Didelė bezdionė, 35. Dalba, 36. Cirko centras, 37. Paukštis, 38. Saldus vynuogių vynas, 39. Palestinos miestas, 40. Zuvis.

STACIAI: 1. Dėžutė fotografijos stiklams laikyti, 2. Namo dalis, 3. Lietuvos Himno autorius, 4. Raitininkai, 5. Prekės įpakavimo svoris, 6. Kraštas, kuris 1935 m. buvo prijungtas prie Vokietijos, 7. Mažiausia medžiagos dalelytė, 8. Romėnų pinigai, 11. Ruso vardas, 12. Triukšmas, 16. Argentinovos svorio vienetas, 18. Lietuvos miestas, 22. Garsusis ispanų vartininkas, 24. Jūratės rūmai buvo pastatyti iš..., 26. Du balandžiai, 27. Labai smarkus lietus, 28. Prieveiksmas, 29. Baldas, 30. Planeta, 32. Moters vardas, 34. Muzikos tonų eilė, 35. Ukrainiečių taryba.

Studentai, važiuodami plentu prieš save stebėjo automobilį, kuris skersuodamas užėmė visą kelia, neleidamas prasilenkti.

— Tai bene bus mano chemijos profesorius, — pareiškė vienas vyrukas. — Jis niekada nepraleidžia ir per chemijos egzaminą.

Ne!

Ūkininkui sudegė daržinė. Jis pasikvietė draudimo atstovą ir pranešė apie nelaimę.

• Tarpvalstybinės stalo teniso rungtynės Vokietija-Austrija laimėjo vokiečiai pasekme 5:4. Vokietija atstovavo: Braun, Than, Seifert.

• Žinomas latvių ietininkas Stenzenieks, kuris šiuo metu gyvena Pietų Amerikoje, nusiviedė letį virš 66 m. prieš vėją.

• Naujas "Ledo ritulio" rekordas buvo pastatytas Olandijoje, kur iš vienos šeimos (Verhey) buvo sudarytas 11 žaidikų vienetas.

IVAIRENYBĖS

Nekenčiamas darbo ministeris

Anglijos aristokratų luomas nė vieno taip nekenčia, kaip Darbo ministerio Aneurino Bevan. Ir Bevan nemažiau nekenčia britų aristokratų. Kada vieną kartą Britanijos Oro Jėgų v-kas maršalas sir John Slessor pakvietė Bevaną naktiepiečių į kietakakių Tory klubą White, tai jo nariai vos neapalpo iš nuostabos. "Mus sukrėtė pasibaisėjimas, bet mes negalėjome atsispirti", pasakoja vienas aristokratų. Tačiau kada Bevan po vakarienės ėjo namo, tai 43 metų John Fox-Strangways, Ilchesterio grafo sūnus, jam skaudžiai įspyrė į sėdimąją vietą. Bevan susvyravo, tačiau įlipo į savo automobilį "su žymiu užgavimu".

Kitą dieną Fox-Strangways iš klubo išstojo, o White klubas atsiprašė; Bevan atsakė, kad jis puikiai supratus visas aplinkybes.

Moteryų mobilizacija

Vasario mėn. laidoje "Ladies' Home Journal" Mildred McAfee Horton, II-jo Pas. karo metu vadovavusi moterims, pasisakė už silpnosios lyties mobilizaciją. Ji rašo: "Amerikai būtų gėriaus, jeigu mobilizacija būtų vykdoma 16.000.000 mobilizacinio amžiaus vyrų ir moterų tarpe, o ne kad visas pareikalavimas būtų užpildomas vien iš 8.000.000 jaunuolių. Vyrų ir moterų tarpe mes galėtume rasti pakankamai galinčių atlikti darbą pagal išsilavinimą ir kiekvieno specialybę."

"GI-X" ir "Mr. -X"

Jeigu karas Korejoje reikalautų žymių aukų, tad, pagal draudimo b-vių apskaičiavimus, visu JAV karų istorijoje milijoninis karys greitai kris kovos lauke. Tad milijoninio kario "GI-X" mirtis bus atkeliavusi tik po 176 metų (pirmasis karys žuvo Lexington Mūšyje 1775 m. balandžio 19 d.). Tačiau jeigu susisiekimo nelaimės, reikalaujančios mirtinų aukų, augs pagal dabartinę krevite, tad milijoninis pilietis (nuo 1900 metų), miręs auto katastrofose, bus užmuštas kurią nors dieną šių metų gruodžio mėn.

Kuprinės pabiros

— Tvarkoje, — užtikrino padegėlių draudimo atstovas. — Mes jums-pastatysime kitą daržinę.

Tačiau ūkininkas norėjo, kad už nuostolius būtų atlyginta grynais pinigais.

— Ak, taip, — pašoko valstietis. — Jeigu jūs šiuo būdu tvarkote draudimo reikalus, tad aš atšaukiu savo žmonos gyvybę apdraudimą, nes... man kitos nereikia!...

Pirmoji senmergė: "Ar jūs mieliau bučiuotumėte vyrą su ūsais, ar be ūsų?"

Antroji senmergė: "Vyro bučiavimas tolygus triušio kepsniui: pirmiausia reikia jį turėti."

— Ką sako jūsų žmona, kai taip ilgai neinate namo?

— Aš neturiu žmonos.
 — Tai koks reikalas taip ilgai vakaroti?

Jonas: "Ar taviškė tave myli?"
 Jurgis: "Aš nesu visai tikras. Praėjusią naktį aš dainavau po jos langą, o ji numetė man didelę raudoną rožę."

Jonas: "Tai yra padrasinantis ženklas."

Jurgis: "Taip ir ne. Rožė buvo molio inde."

JT patalpose ne taip jau žymus rusų diplomatas juokavo iš JAV laikraštinių.

— Jūsų naujieji mokesčiai, — jis džiūgavo,—reiškia, kad jūs amerikie-

čiai ilgiau taip negyvensite, kaip kapitalistai.

— Tai taip pat reiškia, — atsikirtė reporteris, — kad mes niekada taip negyvensime, kaip komunistai.

1949 m. balandžio 12 d. Rumunijos ūkininkas, pavarde Semeonas Cerovas, iš Pastukli sovietų saugumo organų buvo suimtas už pasibaisėtiną nusikaltimą. Už tai, kad pavadino savo asilą "Stalin" vardu... Ji buvo nužudytas keturiems mėnesiams priverčiamųjų darbų Gorna ūkyje. Po dviejų savaičių Gorna policijos teismas byla atnaujino, norėdamas ištirti, kodėl Cerovas buvęs taip švelniai nubaustas. Šio tyrimo pasėkoje Cerovas buvęs iš naujo teisiamas Sofios teisme, kur rastas kaltas, padėjęs anti-komunistams, "už valdžios išjuokimą"... Jis buvęs išsiųstas į Sibira 20 metų, o asilas... sušaudytas.

Zvirbliai — "kenkėjai"

Komunistų leidžiamas "Berliner Zeitung" rašo: "Mokslininkai apskaičiavo, kad vienas zvirblis per metus sulesia nuo 5 ligi 9 svarų javų. Nežiūrint mūsų meilės paukščiams, mes turime griebtis prieš priemonių. Demokratinė Vokietijos respublika tuo reikalu išleido policinį įsakymą, kad kiekviename žemės ha turį būti sunaikinta nuo dviejų ligi dešimtų zvirblių."

I tai atsakydamas, vakarinio Berlyno "Kurier" savo skaitytojus paragino: "Jeigu apipėšiotas zvirblis belsis į jūsų namo langą, tad išleisk jį į kambari. Jis galės būti politinis pabėgėlis."

Brooklyno Lietuviai Gydytojai

DR. JOHN WALUK

161 No. 6th Street

VALANDOS:
8—10 ryte
1—2 popiet
6—8 vakare
Tel. EVergreen 8-9229

DR. BLADAS K. VENCIOUS

(DANTŲ GYDYTOJAS)

499 Grand Street

VALANDOS:
9—12 ryte
2—9 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. Ofiso: STagg 2-0706
Namų—Jamaica 6-3834

DR. A. PETRIKA

(DANTŲ GYDYTOJAS)

221 So. 4th Street

VALANDOS:
9—12 ryte
1—8 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. EVergreen 7-6863

JONAS SUTKAITIS

LIETUVIS

LAIKRODININKAS

449 GRAND STREET

Brooklyn, N. Y.

Parduoda ir taiso laikrodžius,
atlieka juvelirio ir graviravimo
darbus.

Pigus ir sąžiningas darbas
ir greitas patarnavimas.

ZUPP'S BAR

Moderniškai Įtaisyta Lietuviška Užeiga

JUOZAS ZEIDAT, Jr.

411 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.

Televizija kas vakaras

A. Vikriko Meat Market

ĮVAIRIOS MĖSOS IR DEŠROS

123-125 Grand Street,

Brooklyn, N. Y.

Telefonas EV 8-2818

Alex and Lione Mathews

MAISTO KRAUTUVĖ

256 Union Ave., Brooklyn, N. Y.

LIETUVIŠKAS MAISTAS

IS LIETUVISKOS KRAUTUVĖS

Seniausia Londono lietuvių parduotuvė

siūlo:

Australiška salami	1 sv.	6/6
Airiška salami	1 sv.	5/-
Daniška salami	1 sv.	7/-
Kiaulienos dešros	1 sv.	5/-
Arbatinė dešra dėžutėse	1 sv.	2/-
Arbatinė dešra	12 oz.	2/9
Daniška kiaulienė dėžutėse	12 oz. dėžė	3/-
Lenkiška kiauliena	dėž.	3/6
Itališka kiauliena	1 sv.	3/6
Rūkyti lašiniai	1 sv.	4/3
Rūkyti lašiniai ploni	1 sv.	3/6
Sūdyti lašiniai	1 sv.	4/-
Olandiškas sūris	1 sv.	3/2
Raugintų kopūstų dėžė	30 oz.	2/-
Raugintų agurkų dėžė	2/6

Jei užsakymas viršija 60 šil., parsisuntimo išlaidas pamokame mes.

J. LIUDŽIUS, 421, HACKNEY RD., LONDON, E. 2.

Telef. SH0reditch 3734.

Galima gauti įvairių maisto dalykų. Reikalaukite kainaraščių arba nurodykite dalykus, kurių pageidaujate.

E. POVILANSKŲ

Baras ir Restoranas

Puiki Salė šeimyninėms Pramogoms

158 GRAND STREET

BROOKLYN, N. Y.

Tel. EVergreen 4-9737

EVergreen 8-9770

JOSEPH GARSZVA

GRABORIUS - BALSAMUOTOJAS

231 BEDFORD AVENUE

BROOKLYN, N. Y.

DIDŽIAUSIAS PASIRINKIMAS!

M. Dumblys & C. Joneliūnas

LIKERIŲ KRAUTUVĖ

78 Steamboat Rd.,

Great Neck, L. I. N. Y.

Tel.: G. N. 2-5979

SCHOLES BAKING CO., Inc.

A. LUKAS, Sav.

LIETUVIO KEPYKLA

Pirmaeiliai gaminiai.

532 GRAND STREET, BROOKLYN, N. Y.

Tel.: EVergreen 4— 8802

Lithuanian Alliance of America

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje yra didžiausia lietuvių organizacija. Tai lietuvių brolybės fraternalė organizacija. SLA trokšta dar daugiau gerų lietuvių suvienyti broliškais ryšiais vienon didelėn

ir gražion šeimon.

Susivienijimo kuopos randasi visuose didesniuose miestuose Amerikoje ir Kanadoje.

Apsidrausti galima nuo \$100.00 iki \$5,000.00.

Ligoje pašalpa savaitėje mokama \$9.00 ir \$12.00.

Istojimo į apdraudą mokėti nereikia. Doktorai už egzaminavimą apmoka Susivienijimas.

Kreipkitės į vietinę kuopą arba į Centrą, adresuodami:

Lithuanian Alliance of America

307 WEST 30-th STREET NEW YORK 1, N. Y.

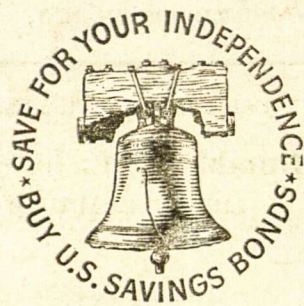
SPAUSDINAME

laikraščius, žurnalus, knygas ir įvairius smulkius spaudinius: pakvietimus, atvirutes, blankus, pažymėjimus, vizitines korteles, vokus ir kt.

Darbą atliekame lietuviškomis raidėmis ir švairiu linotipo rinkimu.

“ŽIBURIŲ” Spaudos Bendrovė

941 DUNDAS ST. W., TORONTO. Telefonas AD 4265

Pirkite Jungtinių Amerikos Valstybių Taupymo Bonus ir užtikrinkite Amerikai ir sau laisvę. Taipgi, pirkdami bonus, užtikrinsite savo sunkiai uždirbtiems pinigams saugumą ir gausite geresnį nuosimtį, negu kitur dabartiniu metu yra mokamas. Taigi, pasinaudokite šia proga ir šio vajaus metu įkeiskite savo pinigus į JAV Taupymo Bonus.

AMERIKA

Amerikos lietuvių katalikų visuomeninio ir kultūrinio gyvenimo savaitraštis

yra mieliai skaitomas ne tik čia, Amerikoje, bet ir visame pasaulyje.

“Amerika” metams kainuoja \$3.00
užsienyje \$3.50

“AMERIKA”

417 Grand Street, Brooklyn 11, N. Y.

Telef. EV. 8-7012

KNYGOS BIČIULIŲ KLUBAS

kviečia Jus į lietuviškos knygos rėmėjų eiles. Kiekvienas narys, įmokėjęs \$5.00 mokestį, vienerių metų bėgyje gauna knygų nemažiau kaip už \$8.00. Pirmaisiais metais Knygos Bičiulių Klubo nariai gauna žymiųjų mūsų rašytojų naujai išleidžiamas šias grožinės literatūros knygas:

JUOZAS KRUMINAS

NAKTIS VIRŠUM ŠIRDIES

Šioje apysakoje Sudužimo laivo, romano šeštasis medis, Kibirskystys naktį ir kitų knygų autorius lengvu stiliumi nagrinėja dviejų žmonių, vyro ir moters, jaunuolių konfliktų niuansus, dvasinius apsisprendimus ir tragiškų įvykių pasekmes.

JURGIS SAVICKIS

RAUDONI BATUKAI

Zymiausio lietuvių literatūroje ekspresionisto, knygų šventadienio sonetai, Ties aukštu sostu, Atostogos, Kelionės, Žemė dega ir kitų autoriaus rinktinės novelės.

NELĖ MAZALAITĖ

MĖNUO, VADINAMAS MEDAUS

Puošnaus stiliaus, romantinės nuotaikos apysaka. Autorė yra išleidusi šias knygas: Miestas, kurio nėra, Pajūrio moterys, Karaliaus ugnys, Aphersta valtis ir Legendos apie ilgesį.

JURGIS JANKUS

APYSAKA

Šios apysakos autorius skaitytojams pažįstamas iš eilės knygų: romanų Egzaminai, Be krantų, Vientautų berniukai premijuotos knygos Naktis ant morų ir iš daugelio grožinių raštų periodikoje.

LIUDAS DOVYDENAS

PER KLAUSUČIŲ ŪLYTELE

Apysaka autoriaus, kuris už savo romaną Broliai Domeikos 1936 m. gavo valstybinę premiją. Yra išleidęs šias knygas: Cenzūros leista, Buvo žmogus be kojų, Ieškau gyvenimo draugo, Kelionė į pievas, Kortų namelis, žmonės ant vieskelio, Mes ieškom pavasario ir visa eilė knygų jaunimui.

Įsirašydami į Knygos Bičiulių Klubą, Jūs tampate lietuviškojo spausdinto žodžio rėmėjais, o kartu įsigyjate ir labiausiai skaitomų mūsų autorių naujausias knygas už žymiai papigintą kainą. Knygos Bičiulių Klubo metinį \$5.00 mokestį siųskite šiuo adresu:

G A B I J A

340 Union Avenue

Brooklyn 11, N. Y.

RAPOLAS KRUCH'AS

SENIAUSIA

FOTOGRAFIJŲ GALERIJA APYLINKĖJE

Šalia studijos, fotografuoja grupes bei parengimus svetainėse.

65-23 GRAND AVE.,

MASPETH, L. I., N. Y.

Telef.: DAVenport 6-0259